

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**12. SINIF “ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ” DERS
KİTABININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ IŞIĞINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emre ERSEVEN

Ankara-2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**12. SINIF “ ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ ” DERS
KİTABININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ IŞIĞINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emre ERSEVEN

Danışman : Doç. Dr. Uğur ÜNAL

Ankara-2011

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Emre ERSEVEN'in 12. SINIF ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ
DERS KİTABININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ IŞIĞINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ başlıklı tezi/...../.....
tarihinde, jürimiz tarafından Tarih Eğitim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS
TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Uğur ÜNAL

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Bülent AKBABA

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Gülin KARABAĞ

.....

ÖNSÖZ

Ders kitabı, eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme - öğrenme süreci ile değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan basılı bir öğretim materyalidir. Eğitim ve öğretim sistemimizin vazgeçilmez bir unsuru olan ders kitapları öğretmen ve öğrenciye rehberlik eder.

Ders kitapları, belli bir konuda herkesin anlayabileceği ortak bir bilgi kaynağı olmasından dolayı her yönüyle yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda tarih ders kitaplarının öğrencinin ilgisini çekecek, öğretmen ve öğrenciye rehberlik edebilecek nitelikte olması beklenir.

Ülkemizde tarih ders kitapları ile ilgili son yıllarda önemli araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmada 12. sınıflarda okutulan Çağdaş Türk ve Dünya Tarih ders kitabının öğretmen ve öğrenci gözüyle niteliği araştırılmak istenmiştir.

Bu araştırmanın tasarlanması, hazırlanması ve son haline gelmesinde pek çok kişinin önemli katkıları olmuştur. Araştırmanın her safhasında görüş ve önerilerini esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Uğur Ünal'a, araştırmanın anket çalışmalarında, veri analizlerinde yol gösteren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bülent Akbaba'ya ve çalışmanın başından itibaren sürekli desteğini gördüğüm değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Gülün Karabağ ve Arş. Gör. Togay Seçkin Birbudak'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmalarım esnasında desteklerini bir an olsun esirgemeyen değerli aileme teşekkür ediyorum, sevgilerimi sunuyorum.

Emre ERSEVEN

Ankara -2011

ÖZET

12. SINIF ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ DERS KİTABININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

ERSEVEN, Emre

Yüksek Lisans, Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Uğur Ünal

Aralık – 2011

Tarih öğretimi ve özellikle tarih ders kitapları, toplumsal ve akademik alanda son yıllarda kapsamlı eleştirilere ve tartışmalara konu olmuştur. Ülkemizde tarih öğretimi alanında yapılan önemli gelişmelerden biride 2008 yılında hazırlanan Orta Öğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programıdır. Bu araştırmanın genel amacı da lise programlarına yeni giren 12. sınıf “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabının niteliğini ve bu konuda tarih öğretmenlerinin ve 12. sınıf öğrencilerinin görüşlerini ortaya koymaktır.

Araştırma kapsamında literatür taraması yapılmış ve ders kitaplarının eğitim-öğretim açısından önemine değinilmiş ve ayrıca tarih öğretimi hakkında bilgi verilmiştir. Bu araştırma, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabı ile ilgili tarih öğretmenlerinin ve okullarımızda bu dersi alan 12. sınıf öğrencilerinin görüşlerini tespit etmeye yöneliktir. Araştırma kapsamında öğretmen ve öğrencilere anket formu uygulanmıştır. Araştırmamız bu yönüyle tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Yapılan anket çalışması sonucunda; öğretmen ve öğrenci görüşlerinin birbirinden farklı olduğunu anlaşılmaktadır. Öğretmenler ders kitabının öğrenci seviyesine uygun ve görsellerinin yeterli olduğunu düşünürken, kitabın öğrencide merak uyandırmadığını ve dersi sevdirmekten uzak olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler ise ders kitabının çok fazla eksiği olduğu yönünde fikir belirtmişlerdir. “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabının ders için yeterli olmadığını, konu anlatımının ilgi çekmediğini ve görsellerin merak uyandırıcı nitelikte olmadığını söylerler. Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda 12.sınıf “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşü ışığında olumlu – olumsuz yönleri tespit edilerek önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Tarih, ders kitabı, tarih öğretimi.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE HIGH SCHOOL TEXT BOOK OF TURKISH AND WORLD HISTORY IN THE LIGHT OF COMMENTS MADE BY TEACHERS AND STUDENTS

ERSEVEN, Emre

Graduate, Department of History Education

Advisor: Ass. Prof. Uğur Ünal

December – 2011

The history teaching and specifically the text books of history have been the subject of criticism and debates among social and academic sphere over the last years. One of the major developments in the field of history teaching in Turkey is the ‘Secondary Education Teaching Programme on Contemporary Turkish and World History’ prepared in 2008. The general purpose of this research is to evaluate the quality of the 12th grade high school text book on “Contemporary Turkish and World History” which has recently been introduced in the 12th grade and to present the comments received by the history teachers and the 12th grade students taking this course.

Within the frame of this research, literature has been searched and the importance of text books for the education has been mentioned and information on history teaching has been given. This research aims to learn about the views of history teachers and 12th grade students taking this course on the text book of Contemporary Turkish and World History. The main part of this study consists of conducting questionnaire for teachers and students. With this respect, this study complies with the survey model. The result of the survey indicates that there is a discrepancy between the views of the teacher and the students. The teachers think that the text book matches the level of the students and has adequate visual materials, but it is not attractive and falls short of inducing students’ interest in the course itself. The students, on the other hand, expressed their views that the text book has significant deficiencies. For instance, they think that the text book on “the Contemporary Turkish and World History” does not sufficiently cover the course, the way that the topics are dealt with is not attractive and the visual materials do not captivate attention. In line with the results of the research

conducted, the positive and negative aspects of the 12th grade high school text book “Contemporary Turkish and World History”, have been ascertained and suggestions have been made accordingly.

Key words: History, text book, history teacher

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.2. Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Sayıtlılar.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	3
1.7. Tanımlar.....	4

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Ders Kitabı Kavramı.....	5
2.1.1. Ders Kitaplarının Önemi ve Faydaları.....	7

2.2. Ders Kitabı İncelemede Ölçütler.....	8
2.2.1. Ders Kitaplarında Fiziksel Yapı.....	8
2.2.2. Ders Kitaplarında Dil Anlatım.....	9
2.2.3. Ders Kitaplarında Görsel Tasarım.....	11
2.2.4. Ders Kitaplarında İçerik.....	12
2.2.5. Ders Kitaplarında Değerlendirme.....	14
2.2.6. Ders Kitaplarında Bulunması Gereken Bölümler.....	15
2.3. Tarih ve Tarih Öğretimi.....	16
2.3.1. Tarih Kavramı.....	16
2.3.2. Tarih Öğretimi.....	18
2.3.2.1. Tarih Öğretiminin Amaçları.....	22
2.3.2.2. MEB'in İlgili Kararları Gereğince Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Dersinin Genel Amaçları.....	25
2.3.2.3. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Amaçları.....	26
2. 4. İlgili Araştırmalar.....	27

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırmanın Modeli.....	32
3.2. Evren ve Örneklem.....	33
3.3. Verilerin Toplanması.....	33
3.4. Verilerin Analizi.....	34
3.4.1. Araştırmada yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	34

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	37
---------------------------	----

4.1. Öğretmenlere Uygulanan Anket Formunun Değerlendirilmesi.....	37
4.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	37
4.1.2. Ders Kitabı'nın Değerlendirilmesi.....	41
4.1.3. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Bilgiler.....	55
4. 2. Öğrencilere Uygulanan Anket Formunun Değerlendirilmesi.....	58
4.2.1. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	58
4.2.2. Ders Kitabının Değerlendirilmesi.....	60
4.2.3. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Bilgiler.....	74

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
5.1. Sonuç.....	78
5.1.1. Öğretmen Anketinden Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi.....	78
5.1.2. Öğrenci Anketinden Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi.....	80
5.2.Öneriler.....	82
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	89

EK-1 ÖĞRETMEN ANKET FORMU

EK-2 ÖĞRENCİ ANKET FORMU

EK-3 ANKET FORMU İZİN BELGESİ

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyet dağılımı.....	33
Tablo 2. Ankete cevap veren öğrencilerin cinsiyet dağılımı.....	33
Tablo 3. Anket formu uygulanan öğretmenlerin görev yaptığı okullara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	37
Tablo 4. Öğretmenlerin cinsiyet durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	38
Tablo 5. Öğretmenlerin yaş durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	38
Tablo 6. Öğretmenlerin meslekteki kıdem durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	38
Tablo 7. Öğretmenlerin “ tarih öğretmenliği mezunu musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	39
Tablo 8. Öğretmenlerin aylık gelirlerine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	39
Tablo 9. Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre frekans ve yüzde dağılımı....	40
Tablo 10. Öğretmenlerin kaç yıldır aynı okulda görev yaptığına dair soruya verdikleri cevabın frekans ve yüzde dağılımı.....	40
Tablo 11. Öğretmenlerin “ Ders kitabında yer alan bilgiler öğrencinin ilgisini çekecek şekildedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	41
Tablo 12. Öğretmenlerin “Ders kitabı milli bilinç çerçevesinde hazırlanmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	41
Tablo 13. Öğretmenlerin “Görsel materyaller metinlere uygun seçilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	42
Tablo 14. Öğretmenlerin “ Ders kitabında hissedilen ideolojik bir yaklaşım vardır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	43
Tablo 15. Öğretmenlerin “Ders kitabında küresel bilinç ön plandadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	43
Tablo 16. Öğretmenlerin “Kitapta siyasi, diplomatik, ekonomik, sosyal ve kültürel tarihin dağılımı dengelidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44

Tablo 17. Öğretmenlerin “Bu ders kitabından yararlanabilmek için öğrencilerin edinmesi gereken ön bilgiler yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44
Tablo 18. Öğretmenlerin “ Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	45
Tablo 19. Öğretmenlerin “Ders kitabındaki ödevler, alıştırmalar, sorular ve diğer değerlendirme çalışmaları yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	45
Tablo 20. Öğretmenlerin “Kitabın bütününde çizimler, fotoğraflar, haritalar, resimler, şemalar vb. metinle ilişkilendirilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	46
Tablo 21. Öğretmenlerin “Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	46
Tablo 22. Öğretmenlerin “Ders kitabında öğrenciye karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırılmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	47
Tablo 23. Öğretmenlerin “Tarihsel olaylar ve gelişmeler kitapta tek nedene indirgenmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	47
Tablo 24. Öğretmenlerin “İdeolojik yorumlar bulgularla desteklenmiştir. (siyasal, kültürel, dinsel)” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılım.....	48
Tablo 25. Öğretmenlerin “Öğrenci bir disiplin olarak tarih üzerinde düşündürülmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	48
Tablo 26. Öğretmenlerin “Ders kitabı her yönüyle öğrencide merak uyandırır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	49
Tablo 27. Öğretmenlerin “Yazım ve dil yaş ve yetenek düzeyine uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	49
Tablo 28. Öğretmenlerin “Yazım ve dilde bilimsel terimler gerekli ölçüde kullanılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	50
Tablo 29. Öğretmenlerin “Ders kitabı sınıfta yöntem, teknik ve etkinlikleri uygulamada yönlendiricidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	50
Tablo 30. Öğretmenlerin “Tarih ders programının gerekliliklerini yerine getirmek için yardımcı kaynak ve materyallere ihtiyaç duyulmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	51
Tablo 31. Öğretmenlerin “Tasarım kalitesi kitabın bütününde tutarlıdır. (sayfa düzeni, renkler, baskı kalitesi)” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	51

Tablo 32. Öğretmenlerin “Ders kitabında öğrencilerin düzeylerine uygun araştırma, inceleme ve gözlemlere yer verilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	52
Tablo 33. Öğretmenlerin “ Ders kitabı tarih dersinin amaçlarına hizmet etmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	52
Tablo 34. Öğretmenlerin “Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.” Öğretmenlerin ders kitabı inceleme konusunda bilgilendirilmeleri gerekir.....	53
Tablo 35. Öğretmenlerin “Ders kitabı imlâ kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	53
Tablo 36. Öğretmenlerin “Talim Terbiye Kurulunda yer alsam şu an okuttuğum kitaba onay verirdim.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	54
Tablo 37. Öğretmenlerin “ Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara tarih dersini sevdirecek niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	54
Tablo 38. Öğretmenlerin “Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	55
Tablo 39. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel bilgiler.....	55
Tablo 40. Öğretmenlerin yaşlarına göre istatistiksel bilgiler.....	56
Tablo 41. Öğretmenlerin kıdemlerine göre istatistiksel bilgiler.....	56
Tablo 42. : Öğretmenlerin gelirlerine göre istatistiksel bilgiler.....	57
Tablo 43. : Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre istatistiksel bilgiler.....	57
Tablo 44. Anket formu uygulanan öğrencilerin öğrenim gördüğü okullara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	58
Tablo 45. Öğrencilerin cinsiyet durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	58
Tablo 46. Annenin meslek durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	59
Tablo 47. Babanın meslek durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	59
Tablo 48. Annenin eğitim düzeyine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	59
Tablo 49. Babanın eğitim düzeyine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	60
Tablo 50. Ailenin ortalama aylık gelir durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	60

Tablo 51. Öğrencilerin “Ders kitabı sınavlara hazırlanırken,ders çalışırken ve ödev yaparken yararlanacak tek kaynak niteliğindedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	61
Tablo 52. Öğrencilerin “Derslerde ders kitabı dışında herhangi bir kaynağa başvurulmasına gerek yoktur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	61
Tablo 53. Öğrencilerin “Ders kitabının cildi yeterince dayanıklıdır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	62
Tablo 54. Öğrencilerin “Ders kitabı kaliteli bir kâğıda basılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	62
Tablo 55. Öğrencilerin “Ders kitabının büyüklüğü ve ağırlığı bizim taşıma ve kullanımımıza uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	63
Tablo 56. Öğrencilerin “Ders kitabı görünüş açısından (sayfaların düzgünlüğü, baskı hatalarının olup olmaması,ciltleme ve diğer görünüş kusurları gibi) bir kusur taşımamaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	63
Tablo 57. Öğrencilerin “Kitabımızın kapağındaki görsel materyaller ilgi ve merak uyandırıcı niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	64
Tablo 58. Öğrencilerin “Ders kitabımızda dikkat çekici, motive edici, canlı renkler yeterince kullanılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	64
Tablo 59. Öğrencilerin “Ders kitabımızdaki ifadeler anlaşılır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	65
Tablo 60. Öğrencilerin “Kitabımızda yer alan konular kişisel olarak çalışıldığında rahatlıkla anlaşılır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	65
Tablo 61. Öğrencilerin “Ders kitabımızda kavram öğretimine yönelik materyaller (kavram haritaları-kavram karikatürleri) yer almaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	66
Tablo 62. Öğrencilerin “Ders kitabımızdaki konuların açıklanışı ilgi çekicidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	66
Tablo 63. Öğrencilerin “Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	67
Tablo 64. Öğrencilerin “Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterli sayıdadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	67

Tablo 65. Öğrencilerin “Konularla ilgili yeni kavramların anlamı ders kitabında açıklanmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	68
Tablo 66. Öğrencilerin “Kitabımızda konu içinde geçen yabancı kelimelerin Türkçe okunuşları parantez içinde verilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	68
Tablo 67. Öğrencilerin “Kitabımızda ünite ya da belli konuların sonunda özetlere yer verilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	69
Tablo 68. Öğrencilerin “Kitabımızdaki hazırlık ve değerlendirme çalışmaları yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	69
Tablo 69. Öğrencilerin “Kitabımızda yer alan sorular (araştırma-inceleme soruları, çoktan seçmeli sorular vb.) çeşitlilik göstermektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	70
Tablo 70. Öğrencilerin “Yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeyine uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	70
Tablo 71. Öğrencilerin “Ders kitabında öğrenmemiz açısından önemli olan “basitten karmaşığa”, “kolaydan zora”, “somuttan soyuta”, “yakından uzağa” gibi ilkelere uyulmuştur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	71
Tablo 72. Öğrencilerin “Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	72
Tablo 73. Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin hepsi konuya uygun tasarlanmıştır.”.....	72
Tablo 74. Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin açıklaması altında yazılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	73
Tablo 75. Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin konuları daha iyi anlamamızı sağlar.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	73
Tablo 76. Öğrencilerin “Şu an kullandığımız ders kitabı, dersin öğrenimi açısından yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.....	74
Tablo 77. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel bilgiler.....	74
Tablo 78. Öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel bilgiler.....	75
Tablo 79. Öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel bilgiler.....	75
Tablo 80. Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel bilgiler.....	76
Tablo 81. Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel bilgiler.....	76
Tablo 82. Öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre istatistiksel bilgiler.....	77

KISALTMALAR LİSTESİ

Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Fak.	: Fakülte
f	: Frekans
F	: F değeri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
S	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences
TDK	: Türk Dil Kurumu
T	: t değeri
Üniv.	: Üniversite
Vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
N	: Kişi Sayısı
X	: Aritmetik ortalama

I. BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan kavramların tanımları verilmiştir.

1. GİRİŞ

Bilgi çağını yaşadığımız bu dönemde eğitim - öğretime verilen değer önem kazanmıştır. 21.yüzyılda bilgi toplumunun ön plana çıkmasıyla eğitim sisteminde yapılan çalışmalar ağırlık kazanmıştır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda eğitim alanında önemli değişimler yaşanmıştır (Dilek; 2007).

Eğitimin, bireyleri hem yaşadıkları çevreye hem de geleceğe hazırlama sorumluluğu vardır. Bu sebeple eğitsel ortamların iç içe olması gerekir. Eğitim ortamlarının ilginç hale getirilmesi, somutlaştırılması, öğrenmelerinin anlamlandırılması açısından son derece önemlidir. Etkili eğitim-öğretim ortamlarının yaratılmasında öğretim teknolojisinden geniş ölçüde yararlanılır. Eğitim sürecinde birbirinden farklı öğretim materyalleri kullanılır. Bu materyaller içinde kullanılan en temel öğretim materyali kitaptır (Hayta, 2003: 2). Ders kitapları, eğitim sistemimiz içinde öğrencilere rehberlik eden, onlara uygun öğretme ve öğrenme imkânı sağlayan önemli bir kaynaktır (Demirel ve Kıroğlu,2005:1). Ders kitaplarının öğrencinin başvurabileceği ilk kaynaklardan olması ders kitaplarının üstlendiği işlevlerin önemini daha da artırmıştır.

Eğitim sistemi üzerinde yapılan çalışmalar, eğitim-öğretim hayatının önemli materyallerinden olan ders kitabı çalışmalarını da hızlandırmıştır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde ders kitaplarının durumu önemli bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimde günün koşullarını yakalayabilmek için günümüz gençlerine ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda, bir eğitim imkânı sağlayabilmek çok önemlidir. Bu noktada ders kitaplarının gerek tasarım gerekse içerik bakımından çağdaş normlara uygun olması gereklidir (Varış,1981: 7). Ders kitapları programlar ile öğrenci arasında köprü vazifesi görmektedir. Bu kapsamda, okullarda eğitim ve öğretim açısından en temel materyalin ders kitabı

olması, ders kitaplarının daha nitelikli ve daha kaliteli hazırlanmasını zorunlu hale getirmektedir.

Ders kitapları, öğretme-öğrenme sürecinde özellikle planlı eğitim uygulamalarında öğrencilerin neler öğreneceğini ve öğretmenlerin ise neler öğreteceğini önemli ölçüde etkileyen bir kaynaktır. Ders kitapları, hem formal hem de informal eğitim etkinliklerine yönelik kararlar üzerinde de önemli etkilere sahiptir. Bu etkiler de ders kitaplarına, okul programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir yer edindirmektedir. Bu nedenledir ki şekil, içerik ve kapsam olarak ihtiyaca cevap verecek durumda olmalıdır.

1.1. Problem Cümlesi

“ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabı hakkında tarih öğretmenlerinin ve 12. sınıf öğrencilerinin görüşleri nelerdir ?

1.2. Alt Problemler

Bu araştırmada problem cümlesinde belirtilen konunun aydınlanabilmesi için alt problemler olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- 1- “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabının niteliği ne düzeydedir ?
- 2- Tarih öğretmenlerinin “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabı ile ilgili görüşleri nelerdir ?
- 3- 12. Sınıf öğrencilerinin “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabı ile ilgili görüşleri nelerdir ?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, lise programlarına yeni giren 12.sınıf “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabının niteliğini ve bu konuda tarih öğretmenleri ile bu dersin eğitimini alan öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma 12.sınıf “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabının niteliğini, içeriğini, kalitesini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Yapılan araştırma sonunda “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ” ders kitabı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerine sahip olacağız. Bu doğrultuda araştırma; ders kitaplarının hazırlanmasında ve seçiminde bu alanda yapılacak çalışmalara ve araştırmacılara yol gösterici nitelikte olması bakımından önemlidir. Öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi ders kitabının güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyarken, eksik yönlerinin tespitine de katkıda bulunarak çözüm önerileri sunması gelecek dönemler için yol gösterici nitelikte olabilir. “ Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı ile ilgili alanda yapılan ilk çalışma olması bakımından önemlidir.

1.5. Sayıtlar

- 1- Veri toplama araç ve yöntemleri araştırmanın amacına uygun bilgileri toplayabilecek geçerlilik ve güvenilirliğe sahiptir.
- 2 - Kullanılan ölçme araçları bu konuyu ölçmeye yeterlidir.
- 3- Örneklem giren öğretmenler, evrende yer alan tarih öğretmenlerini temsil etme yeteneğine sahiptir.
- 4- Örneklem giren öğrenciler, evrende yer alan 12.sınıf öğrencilerini temsil etme yeteneğine sahiptir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma sonuçları;

- 1- 2010-2011 eğitim – öğretim yılı ile sınırlıdır.
- 2- Ders kitabını değerlendirme anket formlarında yer alan sorularla sınırlıdır.
- 3- Ankara ili Çankaya sınırlarında görev yapan 50 tarih öğretmeni ve 300 öğrenci ile sınırlıdır.
- 4- Tebliğler dergisinde 2010-2011 eğitim - öğretim yılında okutulan 12.sınıf “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” kitabı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Ders Kitabı: Bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme – öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan basılı bir öğretim materyalidir (Demirel ve Kıröğlu, 2005).

Öğretim Programı: Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2003).

Öğretim: Eğitim sürecinin okullarda amaçlı, planlı ve programlı olarak yürütülen kısmına öğretim denir.

Öğrenme: Bireyin çevresiyle belli düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir (Senemoğlu, 2001:13).

Kitap: Ciltli veya ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı ve yazılı kâğıt yapraklarının tümüdür (TDK, 1998).

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ders Kitabı Kavramı

Eğitim ve öğretim sürecinde önemli bir yer tutan ders kitaplarının birçok tanımı mevcuttur. Ders kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğinde “ Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan konuları, öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış basılı eser ” olarak tanımlanmıştır. Ders kitapları, eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, öğrencileri sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyalidir. (Evin ve Kafadar,2004: 2)

Oğuzkan’a (1993) göre ders kitapları, belirli ölçülere göre incelendikten sonra, belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak önerilen bir kitap olarak tanımlamaktadır . Başka bir ifade ile ders kitapları, ders içerisinde rol oynayan en temel araçtır. Ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Küçükahmet, 2003: 20). Ders kitapları öğrenme-öğretme sürecinde; bir sunum materyali, alıştırma ve etkinlik kaynağı, bir öğretmen için rehber bir plan, bir öğrenci için bireysel öğrenmeyi sağlayan bir kaynak ve az deneyimli öğretmenler için büyük bir destek olarak eğitimde pek çok rol üstlenebilir. Ayrıca kitaplar öğretimde öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasına ve daha sistematik sunmasına imkân verir (Güneş , 2002). İyi hazırlanmış bir ders kitabı; öğretmene yeni öğretim stratejisini, yöntemini ve tekniklerini kullanma şansı verebilir. Bu konuda öğretmene hazır bir doküman oluşturur ve böylelikle öğretmenin daha iyi performans göstermesi sağlanabilir (Kılıç , 2008).

Ders kitapları, eğitimin ilk ögesi olan hedeflerin amacından sapmadan öğrenciye verilmesinde, öğretimin temel öğelerinden biri olan öğretmen için sorumluluklarını yerine getirmesinde, bilgileri düzenli bir şekilde bulmasında, alanı ile ilgili

değişiklikleri takip etmesinde, bunların öğrenciye aktarılmasında bir kılavuzdur denebilir. Uluğ'a (1996: 121) göre ders kitabı belirli bir dersin programında öngörülen konuların ele alınıp işlendiği, öğrencilere bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırmak amacıyla hazırlanmış olan temel bir kaynaktır.

Cemaloğlu'na (2003: 3) göre;

Ders kitapları öğrencilerin bilgilerini düzenleyerek belleklerini geliştirir. Aynı zamanda öğrencilerin bireysel, sosyal, ekonomik ve ideolojik yönden de gelişmesine önemli katkılarda bulunur. Geleneksel kültürün baskın ögesi olan sözlü kültürden uzaklaşıp, yazılı kültürün yerleşik hale gelmesinde önemli rol oynar. Yerel dilin etkin olduğu ülkelerde, ders kitapları yoluyla ulusal dile geçilir ve ulusal dille bütünlük sağlanır. Ders kitaplarının içeriği yoluyla, başka ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal yapısı hakkında da geniş bilgi elde edilebilir. Ders kitapları eğitim ortamlarının etkili, verimli ve daha sistemli olmasını sağlar.

Ders kitapları, eğitim hizmetlerinin en önemli aracı olarak, insan kaynaklarının niteliğinin geliştirilmesinde öğretmenlerin yeterlilikleri, fiziki olanaklar ve eğitim programları kadar önemli bir yere sahiptirler. Bu nedenle bir derste temel alınacak kitapların bilinçli bir şekilde seçilmesi ve kullanılması, gelecek kuşakların istenilen şekilde yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretim araçları; kullanılması gereken strateji, yöntem ve tekniklerin başarılı bir şekilde uygulanması sırasında ihtiyaç duyulan materyallerdir. Ceyhan ve Yiğit'e göre (2004: 26) ders kitaplarının öğretimdeki yararları tartışılmaz bir gerçektir. Ders kitaplarının bu görevini yerine getirebilmesi için biçim ve içerik yönünden yeterli olması gerekmektedir. (Küçükahmet, 2003:20)

Ders kitaplarını diğer kitaplardan ayıran en belirgin özellikler; branşa yönelik olması, bilgilerin sistemli bir şekilde sunulması, öğrenci seviyesine uygun olması ve içerikte yer alan konuların müfredat programı ile sınırlandırılmış olması gibi özellikler sayılabilir. Öğretmenler için ise ders kitaplarının ayrı bir önemi vardır. Öncelikle ders kitapları yürürlükte olan müfredat programlarının birinci elden öğretmenlere sunulduğu bir kaynaktır. Öğretmenler müfredat programını,

konu sıralamasını, dersin işlenişinde kullanılabilecek farklı öğretim etkinliklerini bu kaynaklardan öğrenmektedir.

2.1.1. Ders Kitaplarının Önemi ve Faydaları

Kılıç (2008: 38) ders kitabının önemini şöyle açıklamaktadır:

Okullarda bir öğretmen gözetiminde planlı ve programlı, önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda yapılan düzenli eğitim etkinliklerine öğretim denir. Öğretimin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde ders kitabı tamamlayıcı öğretim materyalleri arasında yer alır. Ders kitapları; öğretimde öğretmenlerin, öğrencilerin, yetişkinlerin öğrenci yaşantılarına kaynaklık eden bir araçtır. Ders kitapları çocukların bilişsel, duyuşsal becerilerinin gelişmesine katkısı en yüksek olan materyallerden birisidir. Eğitim sistemimiz içerisinde hem öğretmen hem de öğrenci için mühim bir kaynak olan ders kitapları, öğrenme- öğretme süreçlerinin başarıyla gerçekleşmesi için önemli bir araçtır.

Öğretim sürecinin üyesi olan öğretmen ve öğrenciyi derse istekli kılan ve onlara derste yardımcı olan çeşitli etmenler vardır. Ders kitapları da bunlardan biridir. Kitap; eğitim açısından kullanma kolaylığı olan, her öğrencinin ulaşabildiği, bilgilerin dolaysız olarak verildiği, sürekli kullanılabilen, her an başvurulabilen, sözel öğretimin boşluklarını doldurabilen bir araçtır. Bu özellikleri ile ders kitapları okullarda öğretmen ve öğrenciler tarafından işlevsel olarak kullanılmaktadır (Keser,2004; 260-262).

Öğretmen açısından ders kitapları, öğrenmede zaman ve mekân sınırını kaldıran iyi hazırlanmış bir ders kitabı farklı duyu organlarına hitap ederek aktif öğrenmeye katkı sağlar (Kılıç ve Seven, 2002: 19–20). Öğretmenler için konu anlatımında yol gösterici olan ders kitapları; eğitim ortamında anlatılan bilgilere, ihtiyaç duyulması halinde, istenilen yerde, zamanda ve hızda tekrar edilmesine olanak sağlar (Kaptan, 1998;44). Ders kitaplarındaki okuma parçaları öğrenilecek konunun inceliklerini verebildiği gibi konuyla ilgili ek bilgi de verir. Öğretmenin öğrenciye sunmak zorunda olduğu ek bilgiler için kaynak oluşturur (Kılıç ve Seven,2002;39). Ders kitabı dersin işlenme sürecinde, öğretmene rehberlik eder. Öğretmenin , öğrencileri ödevli çalışmaya yönlendirmesinde , ders kitapları önemli katkılar sağlar. Ayrıca ders kitaplarındaki

ölçme ve değerlendirme bölümleri, öğretmenlerin öğrencileri daha objektif değerlendirmesine imkan sağlar (Cemaloğlu, 2003: 5).

Ders kitaplarını öğrenci açısından incelediğimizde de pek çok olumlu faktöre rastlarız. Ders kitabının öğrenciye en büyük katkısı öğrencinin derse hazırlıklı gelmesini sağlamak ve öğrencinin derse ilgisini artırmaktır. Öğrencilerin bireysel öğrenimine katkı sağlamaktadır (Cemaloğlu, 2003: 5–6). Ders kitapları, öğrenciye ön bilgilerini tamamlama, yapılacak etkinlikleri önceden görme ve hazırlanma imkânı vermektedir. Öğrencinin öğrenmeye aktif katılımı, öğretme ortamındaki disiplin problemlerinin pek çoğunu ortadan kaldırdığından, ders kitapları istenilen ortamın oluşmasına katkı sağlar. Öğrenme özellikleri, gelişim özelliklerine ve içinde bulunulan ortama bağlı olarak değişiklik gösterir. Ders kitaplarında öğrenme özellikleri bir bütün olarak (gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak) ele alınıp düzenlenebilir. Bu, öğretmenin işini kolaylaştırdığı gibi öğrencinin ortamda kendini rahat hissetmesini de sağlayabilir (Kılıç ve Seven, 2002:25-26).

2.2. Ders Kitabı İncelemede Ölçütler

2.2.1. Ders Kitaplarında Fiziksel Yapı

Ders kitaplarının öğretimsel açıdan verimliliğinde fiziki yapı özelliklerinin etkisi önemlidir (Kılıç ve Seven, 2002;162). Ders kitaplarında fiziki yapı öğrenciyi ilk karşılayan ve öğrencinin kitaba ilk dokunmasıyla başlayan önemli bir unsurdur. Bu açıdan fiziki yapı özelliklerinin etkili olması gerekmektedir (Kaptan, 2008:188). Ders kitaplarını nitelikli yapan unsurlardan biri de fiziksel özelliklerinin ve görünümünün kaliteli olmasıdır. Etkili bir ders kitabında dış kapağından son sayfasına kadar yazı, renk, resim, tablo gibi unsurların bir bütünlük içinde birbiriyle tutarlı olması gerekmektedir.

Kılıç ve Seven'e (2002) göre ders kitaplarının fiziksel özelliklerinin nasıl olması gerektiği Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği'nde şu şekilde belirtilmiştir :

- **Ebat** : Kitabın boyunun ve eninin ölçüsüdür. Ebat ölçüleri okul ve sınıf kademesine göre farklılık gösterebilir.
- **Cilt** : Seçilen malzeme özenle seçilmeli ve sağlam olmalıdır.
- **Sayfa sayısı** : Kitabın hacmi sınıf düzeyindeki öğrencilere uygun olmalıdır.
- **Kağıt** : Kağıdın kaliteli yani birinci hamur kağıt ve bu kâğıdın mat olması gerekmektedir. Kâğıt, baskının arka yüze geçmesini engelleyecek kalınlıkta olmalıdır.
- **Kapak:** Kitap kapağı; kalın, kolay yırtılmayan, üzerine yapılan baskının canlılığını koruyabilen özellikte olmalıdır. Kitap kapağı, kitap yapraklarını tamamen örtecek ve kitap yapraklarıyla aynı boyutta olacak şekilde kesilmiş olmalıdır. Kitapların iç-dış kapakları ile arka bölümleri ve içeriğine ait sayfalarda; kitap yazarları, yayınevi, basım yılı, baskı adedi, kullanılacağı okul türü, kitabın uygun olduğuna ilişkin kural kararı, önsöz gibi bilgiler bulunur.
- **Ağırlık ve Boyut:** Öğrencilerin yaş ve gelişimlerine göre kolay taşınabilir olmalıdır. Kitaplar genel olarak A5 (16x24) formatında hazırlanmaktadır.
- **Forma Sayısı:** Kitaba ait on altı sayfaya forma denir. Bunlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir. Formalar birbirine tek dikiş iplik dikişle bağlanmalıdır.
- **Baskı:** Kitabın köşeleri düzgün kesilmiş olmalıdır. Sayfalarda lekeler olmamalıdır. Baskı renkli olmalıdır. Renkli resimler orijinal olmalıdır.

2.2.2. Ders Kitaplarında Dil Anlatım

Dil en genel tanımıyla anlaşmayı sağlayan bir iletişim aracı olarak görülür (Çebi, 2008:106). İnsanlar, ürettiği düşüncelerini başkaları ile paylaşmak ve başkalarının düşüncelerini de anlamak için onlarla iletişim kurar. İletişim bir süreçtir. Bu süreçte bilgiyi üretme, anlamlandırma, iletme ve alma vardır. İletişim yoluyla etkileşim oluşurken, bilgi üretimi de gerçekleşir. Bu açıdan dil, bilimsel gelişmenin de temel öğelerinden biridir. Ders kitapları üretilmiş bilgileri aktarırken, yeni düşüncelerin oluşmasına zemin hazırlayarak, bilgi üretilmesine de kaynaklık edebilir. İletişim

sürecinde ders kitabı, kaynağı; okuyucu, alıcıyı; kitabın dili ve anlatımı da, kanalı oluşturmaktadır (Kılıç ve Seven, 2002:107).

Anadil bilincinin kazandırılması için ders kitaplarında kullanılan dil ve anlatım özellikleri çok dikkatli incelenmelidir. Ders kitapları hazırlanırken Türkçe'nin duru ve anlaşılır bir şekilde öğrenciye aktarılmasına dikkat edilmelidir. Yine ders kitaplarında istenilen başarıyı yakalayabilmek için, dil ve anlatım öğelerinin kusursuz olması gerekmektedir. Ders kitabında başarılı bir anlatımın yapılmasını sağlamada yazılı anlatımın öğeleri doğru olarak kullanılmalıdır. Ders kitaplarında dil bilgisi kurallarına, cümle yapılarına ve anlatım şekillerine dikkat edilmelidir; çünkü bir ders kitabının yazılı anlatım öğeleri öğrencinin derse olan ilgisini, merakını, öğrenme isteğini doğrudan etkiler.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın, 2434 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi İle İlgili Esas ve Usuller"e göre ders kitaplarının dil ve anlatım açısından taşınması gereken bazı kriterleri bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanır:

- Kitapta kullanılan dil ve anlatım, öğrencilerin gelişim basamakları ve kavrama düzeylerine uygun olmalıdır.
- Detaylı anlatımdan kaçınılmalıdır.
- Cümle uzunlukları standartlara uygun olmalıdır.
- Anlatım sade olmalıdır (Gereksiz kelimeler kullanılmadan yalın anlatım kullanılmalı, anlatım yanlış anlamaya meydan vermemelidir).
- Türkçe, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan doğru olarak kullanılmalıdır.
- Kelimeler nüanslara dikkat edilerek titizlikle seçilmelidir.
- Kitapta kullanılan dil akıcı, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü içinde olmalıdır.
- Kullanılan kelimeler ve cümle yapıları öğrenci düzeyine uygun olmalıdır.
- Aynen yazılması gereken yabancı kelimeler ve özel isimler orijinal şekilde yazılmalı ve bunların okunuşları parantez içinde gösterilmelidir.
- Bölümler arası sürekliliği sağlayıcı bağlantılara yer verilmelidir.
- Türkçe yazım kurallarına uygun olmalıdır.
- Dolaylı anlatımdan kaçınılmalıdır.
- Konuya özgü sözcükler (terminoloji) doğru ve yerinde kullanılmalıdır.

- Metinde verilmek istenen mesaj açık ve anlaşılır olmalıdır (MEB,2009).

Ayrıca yine Kılıç ve Seven'e (2002) göre: Başarılı bir ders kitabında,

Dil bilgisi kuralları açısından; kullanılan noktalama işaretleri, sınıf seviyesine uygun olmalı; Noktalama işaretleri doğru kullanılmalı; yazım kurallarına uyulmalıdır.

Kelime özellikleri açısından, konu alanına ait kavramlar doğru kullanılmalı; anlatımı güçlü kılmak için farklı kelime türleri kullanılmalı; kelimeler, öğrencilerin gelişim özelliklerine göre seçilmeli; kelimelerin uzunlukları, okuma becerilerine uygun olmalı; çocuğun kelime hazinesi dikkate alınmalı; bir kavram kitabın her yerinde aynı kelimeyle ifade edilmeli; zorunlu olmadıkça Türkçe olmayan kelimelere yere verilmemelidir.

Cümle özellikleri açısından, cümlelerin öğelerinin dizilişine dikkat edilmeli; kurallı cümleler kullanılmalı; cümledeki kelime sayısı, sınıf düzeyine uygun olmalı; gereksiz kelime kullanılmamalıdır.

Paragraf özellikleri açısından, her bir paragraf , bir fikri açıklamaya yönelik olmalı; paragraflar, kendi içlerinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmalı; ana fikrin özelliklerine göre, farklı metin yapıları kullanılmalı; metindeki paragraflar arasında bağlantılar açık bir şekilde kurulmalıdır.

2.2.3. Ders Kitaplarında Görsel Tasarım

Günlük yaşamda öğrenme ihtiyacını karşılamak için farklı öğretici öğeler kullanılmaktadır. Gazete, dergi, televizyon, internet gibi araçlar, bilinçli veya bilinçsiz öğrenme ortamı oluşturmuşlardır. Bu zengin öğrenme ortamı, günümüzde formal eğitime de uyarlanmıştır. Görmeye dayalı uyarıcıların artmasıyla birlikte eğitimde kalite yükselmiştir. Bu durumda, derslerde en çok kullanılan araçlardan biri olan ders kitaplarındaki görsellerin, çağdaş anlayışa uygun olarak algılamaya ve doğru yorumlamaya dayalı hazırlanmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır (Kılıç ve Seven, 2002: 141).

Nitelikli bir ders kitabı kuramsal bilgilerin yanında iyi bir şekilde tasarlanmış ve yeterince resimlenmiş bir grafik tasarımına sahip olmalıdır. Bilinçli olarak tasarlanmış

bir ders kitabında dikkate alınması gereken teknik ve grafik tasarım durumları şunlar olmalıdır :

- Yazının harf karakteri ; dik temel yazının , küçük ve temel harfleri kullanılmalıdır. Harflerin boyutları ; rahat okunabilir boyutta olmalıdır.
- Yazı ve resim ilişkisi uyumu ; birbirini ezmeyen , tamamlayan görüntü verecek nitelikte olmalıdır.
- Yazı ve resim karakter olarak uyumlu olmalıdır.
- Konular çizim ve fotoğraflarla desteklenerek açıklanırken , yazının resimle ilişkisinin önemi dikkate alınmalıdır.
- Görsel unsurların üslubu , kitabın içeriğini, kitabın içeriğini desteklemelidir. Metin ve görsel unsurlar kitap içinde ayrı bölümler olarak düzenlense bile; yazı alanı ile görüntünün yer aldığı alanlar eşit tutulmalıdır (Oğuzoğlu, 2003: 142-143).

2.2.4. Ders Kitaplarında İçerik

Belirli bir amaç ve hedef doğrultusunda yazılan ders kitapları hazırlanırken bilimsel yöntemlerin izlenmesi zorunludur. İçerik, ilgili öğretim programında öğrencilere kazandırılmak üzere belirlenen bilgi, beceri, tutum, tavır, davranış ve iş alışkanlıklarının tamamını kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır. Ders kitaplarının içerik boyutunda programda belirtilen hedeflere ulaşabilmek için “ne öğretelim” sorusuna cevap aranır (Cemaloğlu,2003: 8).

Ders kitabında konular en küçük kuşku ve duraksamaya yer bırakmayacak şekilde açık olarak hazırlanmalıdır. Her konu bilimsel düşünme yöntemine uygun ve mantıklı bir sıraya göre düzenlenmelidir (Okan,1983). İçerik öğrencinin yaş, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun olmalıdır. Öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, sonuca gitme gibi becerilerini geliştirici nitelikte olmalıdır ve öğrencinin içinde yaşadığı kültürel değerlere göre düzenlenmelidir (Şahin ve Yıldırım,199: 54).

Tertemiz vd. (2001: 16-17)’ ne göre ders kitabında içerik ile ilgili olması gerekenler şu şekildedir:

- İçerik ğrencilerin akademik düzeyine, ilgi ve beklentilerine uygun bir biçimde düzenlenmelidir.
- İçerikte ğrenmeyi kolaylaştıracak örnekler verilmelidir.
- Ders kitabında yer alan etkinlikler farklı öğrenme stilleri olan çocuklara hitap etmelidir ve çocuğun yaşantılarına uygun olmalıdır.
- ğrenme etkinlikler bütünlük taşımalıdır ve birden fazla davranışı gerçekleştirmeye hizmet etmeli, istenmeyen yan ürünler meydana gelmesini engeller özellikte olmalıdır.
- ğrenme etkinlikleri ve önerilen araştırmalar öğretmenden destek almadan öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir türde olmalıdır.
- İçeriğin düzenlenme biçimini öğrenciyi bağımsız olmaya zendirmelidir.

İçerik, ğretim programındaki bilgi, tutum ve becerilerle ilgili hedef davranışları kapsamalıdır. Öğrenciye kazandırılmak istenen davranış, bilgi ve beceriler sınıf seviyesine göre kavram ve güncel örneklerden hareket edilerek verilmelidir. Böylece ders kitabındaki konular yardımcı unsurlarla beslenerek daha anlaşılır hale gelir. İçerik, tarih ders kitaplarında da ğrenci ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. Bu konuda Safran (1996 : 8) tarih ders kitaplarında içeriği şöyle açıklar :

- Çocukların yaşadığı dünyayı anlamalarına duyulan ihtiyaç.
- Onların kişisel kimliklerini, farklı zaman ve yerdeki insanların çalışmalarının deneyimlerinin genişletilmesi yoluyla bulmaya duyulan ihtiyaç.
- İnsan ilişkilerindeki değişim ve devamlılık sürecinin anlaşılmasına yönelik ihtiyaç.
- Boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik ihtiyaç.
- Eleştirici düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik duyulan ihtiyaç ve insanların durumları hakkında karar verebilme.
- Geçmişe neler borçlu olduğunu ve gelecek için görevlerinin neler olması gerektiğini kavramaya yönelik ihtiyaç.
- Olaylara neden-sonuç ilişkisi içinde bakıp değerlendirme yapabilmeye yönelik ihtiyaç.
- Yüksek insan değerlerini tanıma ve benimsemeye duyulan ihtiyaç.
- Milli gelenekler konusunda bilgi sahibi olma ihtiyacı.

2.2.5. Ders Kitaplarında Değerlendirme

Eğitim, öğrenciye bir takım yaşantılar kazandırarak onun davranışlarında değişiklik yapma amacını güder. Eğitimde, böyle bir amaca ulaşmak için planlı bir biçimde hareket edilir. Bu yolla, istenilen davranış değişmelerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesine çalışılır. Bu nedenle, eğitimin çeşitli evrelerinde ölçme ve değerlendirmeler yapılarak çeşitli kararlar alınır. Değerlendirme, öğrenme – öğretme süreçlerinde yer alan öğrenmelerin hedeflere ne ölçüde uygun olarak oluştuğunu ve hedeflerin hangi etkenlik ve verimlilik düzeyinde gerçekleştiğini belirleme işidir. Öğretim programının son ögesi olan değerlendirme; öğrenci, öğretmen, öğretim programı hakkında dönüt sağlama ve karar vermeyi kolaylaştırdığı için önemlidir (Oral, 2008: 95).

Değerlendirme, öğrencinin eksikliklerini belirlemek, başarılarını saptamak ve uygulanan öğretim yönteminin etkinliğini sorgulamak gibi amaçlarla yapılır. Ders kitapları öğrenci ve öğretmene kendisini değerlendirme imkanı vermektedir. Ders kitaplarında bulunan değerlendirme çalışmaları, öğretimin başarılı bir şekilde yürütülmesine yardımcı olmaktadır (Tosunoğlu vd. , 2001: 67).

Ders kitabında bulunan ünite başındaki hazırlık ve ünite sonundaki değerlendirme soruları, ders kitabının iyi bir iletişimi olup olmadığı hakkında bilgi verebilir. Çünkü soru sorma iyi iletişim kurmanın temelini oluşturmaktadır. Ders kitabında bulunan sorular öğrenci ile etkileşimin neredeyse can damarıdır denilebilir. Bu yüzden sorular uygun düzeyde, uygun tipte ve iyi ifade edilmiş şekilde sorulmalıdır. Düşünme bir çok karmaşık işlemten oluştuğu ve bir çok düzeyde gerçekleştiği için, soruların bu işlem ve düzeylere göre sınıflanabilmesi ve hazırlanabilmesi önemlidir. Bu şekilde hazırlanmış sorularla öğrenciler her düzeyde düşünme becerisini kazanma şansına sahip olacaklardır (Hayta ve Karabağ, 2003: 98).

2.2.6. Ders Kitaplarında Bulunması Gereken Bölümler

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği'ne (2009) göre ders kitaplarında zorunlu olarak bulunması gereken bazı bölümler vardır. Bunlar şöyledir :

- **Atatürk Portresi** : Canlı renklerden oluşmalı ve net olmalıdır.
- **İstiklal Marşı** : İlköğretim birinci, ikinci üçüncü sınıflarda iki kıta ; dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda ve orta öğretimde on kıt'a olmalıdır ve punto sınıf seviyesine uygun olmalıdır.
- **Bayrak** : “ Türk Bayrağı Kanunu ve Tüzüğüne” uygun olmalıdır.
- **Gençliğe Hitabe** : Punto sınıf seviyesine uygun olmalıdır.
- **İçindekiler** : Konuların sayfa düzeniyle birlikte kısaca özetlendiği yerdir.
- **Ünitenin Konuları** : Ünitadaki konuların, ünite başlarında liste veya şema halinde sunulduğu bölümdür.
- **Hedef İfadeleri** : Konu ile ilgili hangi davranışların öğrencilerden beklenildiğinin sunulduğu bölümdür.
- **Dizin (İndeks)** : Terim, olay veya düşüncelerin alfabetik bir sıra içerisinde sunulmasıdır.
- **Önsöz** : Kitabın yazılış amacının ve kapsamının yazar tarafından okuyucuya genel hatlarıyla anlatıldığı bölümdür.
- **Kronoloji** : Özellikle Tarih, Sosyal Bilgiler, İnkılap Tarihi gibi derslerin kitaplarında, tarihi olayların tarihlerinin sırasıyla sunulduğu bölümdür.
- **Sözlük** : Ders kitabı içerisindeki metinlerde öğrencinin bilmediği sözcüklerin, kitabın sonunda alfabetik bir sırayla açıklandığı bölümdür. Sözlüğün hazırlanmasında bilinmeyen kelimenin koyu harflerle, açıklamasının ise normal harflerle yazılması dikkat çekme açısından önemlidir.
- **Kaynaklar** : Kitabın yazımı sırasında yazarın faydalandığı kaynakların gösterildiği bölümdür.
- **Semboller** : Özellikle Matematik, Kimya, Fizik, Fen Bilgisi gibi derslerde kullanılan sembollerin açıklamalarıyla birlikte verildiği bölümdür.

- **Tablo ve Şekiller Listesi** : Sayfa numaralarının gösterilerek, öğrenciler tarafından aranan soyut görsel sembollerin kolayca bulunabileceği bölümdür.
- **Alıştırmalar** : Öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve uygulama yaptırılması amacıyla konuların sonlarında sunulan çalışmaların toplandığı bölümdür.
- **Hazırlık Çalışmaları** : İşlenen ünite ile ilgili konulara öğrencilerin hazırlıklı gelmeleri, öğretim hedeflerine uygun çalışma yapmaları ve özellikle derse girişi sağlamak için hazırlanmış çalışmalardır.
- **Ara Sorular** : Konular işlenirken uyarma, pekiştirme ve geliştirme amacıyla sorulan sorulardır.
- **Ünite Sonu Değerlendirme** : Bu bölümün amacı öğretmene; öğretme-öğrenme sürecinde dönüt sağlayarak eksiklikleri görme ve düzeltme imkanı sağlarken, öğrencilere; araştırma-inceleme, karşılaştırma, deney ve gözlem yapma yeterlilikleri kazandırmaktır.
- **Özet** : Bazı ders kitaplarında ünitelerin sonlarında konu için önemli olan hatların tekrar özet halinde sunulduğu yerdir.
- **Proje** : Ünitelerin sonlarında konuların pekiştirilmesi amacıyla verilen önergelerin olduğu bölümdür.

2.3. Tarih ve Tarih Öğretimi

2.3.1 Tarih Kavramı

Tarih kelimesi hem geçmişte kalan insan ve toplumsal olayları, yani geçmiş adlandırmakta kullanılır hem de bu kelime ile yaşanmış geçmiş konu edinen bilim anlamındaki tarih ilmi kastedilir (Özçelik, 2010: 17). Arapça ve İbranice dillerinin de içinde bulunduğu Sami dil grubundan olup v-r-h (verehe) kökünden gelir. Buna göre tarihin anlamı; tarihi bir olayın tayini, tespiti ve bunun meydana geldiği anı, zaman devresini, kronolojisini ifade etmek olarak tanımlanabilir (Demirel, 2009: 1).

Ders kitaplarında tarihin tanımı şöyledir: Tarih, geçmişteki insan topluluklarının yaşayışlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini (sosyal, ekonomik siyasi, kültürel, dini), kültürlerini, uygarlıklarını yer ve zaman göstererek neden-sonuç ilişkisi içinde, kaynaklara dayanarak, objektif olarak anlatan bir bilimdir. Tarih, genellikle okullarda

sorgulanmayan, eleştirisi yapılmayan ve değişmeyen doğrular malzemesi olarak okutulurdu. Bu anlayış artık günümüzde değişmiştir. Süreç içerisinde tarih bilimine ve tarih öğretimine verilen değer artırılarak kısır düşünceler azaltılmıştır (Paykoç, 1991). Tarih kavramının tanımına baktığımızda karşımıza farklı tanımlamalar çıkmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sunulacaktır:

Dilek (2007:5) tarihi şöyle tanımlamıştır:

Tarih kütüphane raflarından birinde bulundurduğumuz bir kitap değil, sadece tarihsel malzeme ile insan etkileşimi yoluyla ortaya çıkan bir süreçtir. Bilinmesi gereken en önemli hususlardan biri de tarihin geçmiş veya geçmişin aynası olmadığıdır. Tarih geçmişi inceleyen bir çalışma disiplini. Dolayısıyla geçmişin hiçbir suretle kendisi değildir. Tarihi, bir bilim olarak kabul etmemize rağmen konulardaki seçiciliğinden dolayı tarih öznel. Tarih, zaman ve boşlukta geçmişe yapılan bir seyahat; geçmişten gelen deneyimleri yansıtmaya gücüne sahip bir disiplindir.

Tarih biliminin tanımlarına baktığımızda hepsinde bir geçmiş vurgusu yapılmaktadır. E.H. Carr, tarihi “bugün ile geçmiş arasında kesintisiz bir diyalog” şeklinde tanımlar. İbn-i Haldun ise : “ Tarih, insanların ve kavimlerin hal ve durumlarının nasıl değişmiş olduğunu, devlet sınırlarının nasıl genişlemiş, kuvvet ve kudretlerinin nasıl artmış bulunduğunu , ölüm ve yıkılma çağı gelinceye kadar yeryüzünü nasıl imar ettiklerini bize bildirir.” sözleriyle tanımlamıştır (Safran, 2010:18). Tarih, kuşaktan kuşağa anlatılan olaylarla başlayan, yazılı belgelerin toplanması sonucunda çok uzun süreden beri üzerinde çalışılan, belli bir metot içerisinde öğrenilmesi ve öğretilmesi daima esas alınan sosyal bir bilim olarak tanımlanmaktadır. Araştırma konusu olarak da devletlerin iç ve dış politikası, sosyal hayatı ve devletlerin bir biriyle olan ilişkileri olarak görmektedir (Uçarol, 2001).

İngiliz tarihçi Collingwood (1990: 29)’ a göre:

Tarih, insanın kendini bilmesine yarar. Genellikle insanın kendisini bilmesinin çok önemli olduğu düşünülür. Kendini bilmesi de yalnız kişisel özelliklerini, onu öteki insanlardan ayıran şeyleri bilme değil, insan olarak kendi yapısını bilme demektir. Kendinizi bilmeniz, ilkin bir insan olmanın ne demek olduğunu bilmeniz; ikincisi olduğunuz türden bir insan olmanın ne demek olduğunu bilmeniz, üçüncüsü

başka bir kimse değil de siz olmanın ne demek olduğunu bilmenizdir. Kendini bilmek ne yapabileceğinizi bilmektir. Hiç kimse de ne yapabileceğini denemeden bilemeyeceği için insanın yapabilecekleri konusunda elindeki tek ipucu, yapmış olduklarıdır. Tarihin değeri öyle ise ne yaptığımızı, böylece de ne ve kim olduğumuzu bize öğretmesidir.

Farklı tarihçilerin yaptığı tanımlara göre tarihin sadece siyasi olaylar yığından ibaret olmadığını anlıyoruz. Tarih bilimi; insan hayatını ilgilendiren siyasal, sosyal, ekonomik ve toplumsal her konuyla ilgilenmiştir.

2.3.2. Tarih Öğretimi

Tarih öğretimi; toplumsal ve akademik alanda son yıllarda kapsamlı bir şekilde araştırmalara, tartışmalara konu olmuştur (Özbaran, 1998: 56). Tarih öğretimi alanında yapılan bu bilimsel araştırmalar, tarih eğitiminin önemine dikkat çekmekle birlikte bu alandaki eksiklikleri de göz önüne çıkarmıştır.

Ülkemizde de tarih öğretimiyle ilgili en önemli eksiklik, tarih dersiyle öğrenci arasındaki iletişim kopukluğudur. Ne yazık ki günümüz eğitim kurumlarında tarih derslerinde, var olan tarihsel bilgiler öğrenciye aynen aktarılmaya çalışılmaktadır. Öğretmen merkezli ve aktif öğrenmeden uzak bu sistem, öğrencilerin tarih derslerine olan tutumunu olumsuzlaştırarak tarih dersinin kavranmasına de engel olmaktadır. Tarih öğretiminde karşılaşılan diğer bir problem, tarih öğretiminin amacı ile ilgili yaşanan problemdir. Tarih öğretiminin temel amaçlarından biri, olguları ezberlemekten çok onları benimsetmek ve olgulara karşı öğrencinin ilgisini artırmak olmalıdır. Tarih öğretimi sadece bilgi aktarımını esas almayıp öğrenci merkezli, tarihe duyarlı ve tarih bilincine sahip insan yetiştirmek amacıyla olan bir disiplin olmalıdır. Tarih öğretimi kültürel mirasımızın aktarılmasında çok önemli rol oynamaktadır. Tarih, karşılaştırma, çözümleme, sentez ve öteleme gibi eğitimsel becerilerin gelişmesine katkı sağlar. Tarih öğretimi, öğrencide empati becerisinin oluşmasına katkıda bulunur ki bu, diğer insanların nasıl düşündüklerini, hissettiklerini, toplum içindeki konumlarını ve rollerini anlayabilme yeteneği kazandırır (Toynbee, 1962). Tarih öğretiminde istenilen sonuçların alınabilmesi için, her öğretim basamağında okutulan tarih derslerinin birbiriyle bağlantılı olması gerektiğin vurgulamıştır. (Safran, 1996: 6). Yine bu bağlamda tarih öğretimiyle ilgili olarak ; ilk ve ortaöğretim tarih müfredatı ortak bir

komisyon tarafından hazırlanmalı, birbirinden ilişkisiz olmamalı. Kitap hazırlama süreleri kısa tutularak, gelişigüzel ısmarlama eserler yazdırılmamalıdır. Tarih öğretiminde ders programlarını olay, savaş, rakam, antlaşma maddesi ve telâffuzu bile güç birtakım isimler kalabalığından kurtarmak ve bu programları; başlangıçtan günümüze milletimizin hayat felsefesi, dünya görüşü, devlet anlayışı, yaşama biçimi, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetleri, hülâsa kültür ve medeniyet hayatı ile iç içe işlemek esas alınmalıdır.

Dilek (2002: 33-34)’e göre tarih öğretimi, öğrencinin kişisel gelişiminde bir öge olarak kabul edilir. Bir sosyalleşme aracı olarak kültürel mirasın aktarıcısıdır. Ayrıca tarih öğretimi, vatandaşlık eğitiminde de bir araç olarak kullanılır. Yine bu bağlamda Ata (2002: 51)’ya göre tarih, insanlığın geçmişini araştırdıktan ve analiz ettikten sonra , orada yakaladığımız evrensel değerleri yeniden kullanılabilir hale getirerek, tarihin oluşumuna ve akışına katkıda bulunabiliyorsanız, o zaman gerçek anlamda tarih öğreniyorsunuz demektir.

Buraya kadar olan bölümde tarih öğretimiyle ilgili genel tanımlara yer verdik. Tarih öğretiminin amaçları konusuna değinmeden önce, ülkemizde tarih öğretiminin geçtiği sürece değinmek istiyorum. İnsanı ve onun ortaya koyduklarını bilimsel bir bakış açısıyla incelemeye çalışan sosyal bilimlerde 19. yüzyıldaki tasnifte sosyal bilimlerin temel disiplinlerinden biri olan tarih alanında da gelişmeler başlamıştır (Demir-Acar,1997).

Türkiye’de tarih öğretimiyle ilgili ilk örnekleri Osmanlı Devleti döneminde tarih derslerinin müfredatlara girmesiyle görüyoruz (Safran, 2010: 8). Saptanabilen en eski sivil okul programı, 9 Ekim 1858’de yayınlanan Tertibat-ı Dersiyeli-Mekatib-i Rüşdiye’dir. Fakat bu Tanzimat programında, “tarih” dersi yer almamaktadır. Nedeni ise medreselerin geleneksel nakilci çizgisini izleyen bu programın din ve ahlak temeline dayandırılmış olmasıdır (Merey, 2010: 27). Bu ilk tarih dersler, 1869 tarihinde Saffet Paşa tarafından hazırlanan Maarifi-i Umumiye Nizamnamesi’nde belirtildiği gibi dört yıllık sıbyan okullarına “Muhtasar Tarih-i Osmanî” ve Rüştiye’ye de “Tarih-i Umumi” ve “ Tarih-i Osmanî” isimli derslerdir. Bu derslerde vatan sevgisi konularına özel bir önem verilmesi, kitabın hikaye tarzında yazılması, muhakemeye girilmiyip iyi hareketlerin övülmesi ve kötü hareketlerin de yerilmesi önerilmiştir (Safran, 2000).

Osmanlı Devleti'nde özellikle yenileşme hareketiyle Avrupa ülkeleri ile hemen hemen paralel bir dönemde tarih dersinin okul müfredat programına girdiği görülmüştür. 1869'daki Maarif-i Umumiye Nizamnamesi her seviyedeki tarih öğretimini resmi ders programına koyarak devletin her yerinde uygulanmak üzere kurumsallaştırmıştır (Merey, 2010: 31). Ders kitaplarında aktarılan tarihi bilgileri yetersiz gören Ahmet Mithat, bu eksikliği gidermek için 1889'da Küçük Tarih-i İslam-ı ve Küçük Tarih-i Osman-i ve 1890'da ise Osmanlı Tarihi adlı kitapları kaleme almıştır. Ancak Ahmet Mithat'ın düşündüğü tarzda bir tarih kitabını, 1908 yılında Ahmet Rasim yazabilmiştir. İdadilerde okutulmak üzere kaleme alınan bu kitap dört ciltlik resimli ve haritalı Osmanlı Tarihi kitabıdır.

II. Meşrutiyet dönemi, Türk aydınının hemen hemen her konuda fikri tartışmalar yaptığı bir dönemdir. Bu dönemde eğitim alanında da çok sert tartışmalar yapılmış, birçok yeni fikir ileri sürülerek uygulanmaya çalışılmıştır. Özellikle 1909-1912 yılları arasında Satı Bey'in Darülmuallim'in başına geçmesi Türk eğitim tarihinde önemli dönüm noktalarından biri olmuştur. Bu dönemde ilköğretim ve öğretmen yetiştirme sisteminde nitelikli gelişmeler sağlanmıştır. Satı Bey, Darülmuallimin'i yeniden yapılandırarak yeni yetişecek öğretmenler için bir uygulama okulu olan “ Tatbikat Mektebini” kurmuştur. Satı Bey II. Meşrutiyet döneminde “ Tedrisat Mecmuası ” adında öğretmenlere yönelik bir eğitim mecmuası çıkarmıştır. Bu mecmuada tarih öğretimiyle ilgili makaleler bulunmaktadır. Ders örnekleri arasında ise çoğunluğu Satı Bey tarafından yapılmış tarih ders örnekleri bulunmaktadır (Kırpık ve Oruç, 2006).

Tarih dersi, Satı Bey sayesinde açılan “Tatbikat Mektebi” nin programında da ciddi bir yere sahiptir. Tarih öğretimine ilişkin yazılan makale ve uygulanan ders örnekleri günümüz yapılandırmacı yaklaşıma yakın bir içeriğe sahiptir Dersler 40'ar dakika olmak üzere öğrencilere günde dört ders olarak verilmektedir. Bu durum söz konusu dönemde alan öğretiminin yüksek seviyesini ve eğitim alanında gösterilen başarıyı sergilemektedir (Safran, 2009: 9). Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim sisteminin temel amacını cehaletin giderilmesi anlayışı oluşturmuştur. Bu çerçevede Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte tarih öğretiminde de önemli değişiklikler yapılmıştır. 1924 ve 1926 yıllarında ilkokul programlarında değişikliğe gidilmiştir. Mehmet Fuad (Köprülü), İhsan Şerif gibi tarihçiler tarafından ilkokul tarih kitapları

yazılmıştır (Safran, 2009: 10). 1926 yılından itibaren ders kitaplarının yazılması, hazırlanması Talim ve Terbiye Dairesine bırakılmıştır. Bu tarihten itibaren tarih ders kitapları daha nitelikli olmuştur. 1930 yılında tarih derslerinin içeriğinde Türk Tarih Tezi uygulanmaya başlamıştır. İslam tarihine hiç yer verilmezken, program tüm uygarlıkları Türklüğe bağlamıştır (Çapa, 2002: 42).

Tarih öğretimi ve tarih ders kitapları Cumhuriyetle birlikte sürekli kendini yenilemiştir. II. Dünya Savaşı ve SSCB'nin dağılması gibi tüm dünyayı etkileyen olaylara kayıtsız kalmayarak dünyada yaşanan siyasal, sosyal gelişmelere göre içeriğini değiştirmiştir. Buna bağlı olarak Türk dünyası ile entegrasyonunu sağlamaya çalışmıştır, ders kitaplarında tarihsel bilgi ve kültür aktarımına ağırlık verilmiştir. 1970'li yıllarda, tarih programlarımız öğrencilere problem çözme becerisi kazandıracak bir anlayışa göre şekillenmiştir. 1993 yılında tarih müfredat programımızın genel amaçlarının değişikliğe uğramasına karşın bu amaçların, geçmişi bilen ve bugünü anlayabilen, etkin, üretken, yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip öğrencilerin yetiştirilmesi açısından yeterli olmadığı saptanmıştır. Ülkemizde eğitim alanında yapılan önemli bir gelişme de yapılandırıcı öğretim yaklaşımının eğitim sistemimizde uygulanmaya başlamasıdır. 2000'li yılların başından itibaren uygulanan yapılandırmacı öğretim modeli çok önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir (Safran, 2009: 14-16).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre bilgi pasif olarak alınamaz. Kişi, yeni bir bilgi aldığı anda onu kendisinde önceden var olan bilgileriyle karşılaştırdıktan sonra özümser. Yani önceden var olan bilgilerin kapsam ve niteliklerini değiştirir ve yeni edinilen deneyimlerin gereklerine uygun davranır. Bu yaklaşım, öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme, problem çözme ve karar verme gibi becerilerin kazandırılması konusunda sosyal bilgiler alanında çalışan eğitimcilere önemli katkılar sağlamaktadır (Yaşar, 2005: 330). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının en önemli özelliği, öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmaya, yorumlamaya ve geliştirmeye fırsat vermesidir. Ülkemizde de yapılandırmacı anlayış çerçevesinde tarih öğretimi alanında yapılan en büyük değişikliklerden biri de 2008 yılında hazırlanan orta öğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi öğretim programının liselerde okutulmaya başlanmasıdır.

2.3.2.1 Tarih Öğretiminin Amaçları

“Tarih” kavramının farklı tanımları olduğu gibi tarih öğretiminin amaçlarının da farklı tanımlamaları bulunmaktadır. Eğitim tarihini incelediğimizde, tarih öğretimin genel amaçlarının çağdan çağa, ülkeden ülkeye değiştiğini ve farklılaştığını görmekteyiz. Bu farklılaşma her ülkenin, her toplumun tarihe yüklediği anlamdan kaynaklanmaktadır.

II. Dünya Savaşı’nı takip eden yıllarda teknolojik ve ekonomik açıdan gelişmiş dünyada, tarih öğretiminin okullara yeni bir anlayışla girdiği görülmektedir. Tarihin neden öğretilmesi gerektiği konusunda yapılan tartışmalar yeni tarih öğretimi anlayışını doğurmuştur. Yeni anlayışa göre tarih, geçmişin bilgisi olmasının yanında insanlara problem çözme ve düşünme becerilerini öğretmeliydi. Bu anlayış zaman içinde gelişerek tarih öğretimi ağırlıklı olarak öğrenci merkezli bir anlayışla öğretilmeye başlanmıştı (Demircioğlu, 2010: 66).

Tarih öğretiminin amaçları konusunda Kaya (2009: 73) şunları söylemiştir:

Öğrencilerin öğretim süreci sonunda bilgi, beceri ve tutum açısından neler kazanabileceğini gösteren unsurlardır. Bu çerçevedeki amaçlar: öğretmenlere öğrencilerini hangi seviyeye taşımaları gerektiğini göstermenin yanında, öğrencilere de tarih dersleri aracılığıyla neler yapabileceklerini gösteren bir rehber konumundadır. Tarih öğretmenlerinin, öğrencilerini hedeflenen amaçlara ulaştırabilmeleri için amaçları çok iyi bilmelerinin yanında, bu amaçlara hangi etkinlikler aracılığıyla ulaşabilecekleri konusunda da gerekli deneyim ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir.

Tarih öğretimi, öğrencilerin bugünü ve geleceği anlaması için bir köprü vazifesi görür. Bugünün sosyal hayatının sorun ve problemleri geçmişle yakından ilgilidir. Bu sebeple geçmişe temas etmedikçe problemleri çözme yolları bulunamaz. Tarih bugünkü toplumsal ilişkileri yorumlamamızda yol gösterici konumdadır. Tarih öğretimi; öğrenciye tarihsel duyarlılık, bilimsel yaklaşım, değişim, analiz, sentez gibi kavramları vererek geçmişin yorumlanmasını öğretmelidir. Dewey, tarih ders programının toplumsal amaçlarını şu şekilde belirtmiştir:

1. Tarih, bugün var olan toplumsal ilişkileri yorumlamaya yarayan bir araçtır.
2. Tarih, toplumsal gelişmenin en iyi örneklerini verir.

3. Tarih, çelişkili ve zıt durumları sergiler. Dolayısıyla görüş açısı kazanma ve tahayyül imkânı sağlar.
4. Tarih, toplumsal ilerlemenin yöntemlerini öğretir (Polat, 2009: 48).

Safran (2006: 26-27)' da tarih dersi vasıtasıyla geçmiş ile ilgili bilgilerin öğretiminin üç önemli nedeni olduğu söylemiştir. Bunlar :

- 1-Miras olarak tarih: çocuklara tarih öğretilmesinin en önemli sebebi, onların ait oldukları grubun geçmişine saygı duymalarını sağlamak olmuştur.
- 2- Ahlaki eğitim için tarih: çocuklara tarih öğretilmesinin güçlü ve geleneksel bir nedeni, çoğunlukla telkin yoluyla ahlaki kuralların yerleşmesini sağlamaktır.
- 3-Günümüz dünyasını anlamak için tarih: mirası koruma ve ahlaki kuralların yerleşmesini sağlamanın değerine verilen önem azaldıkça son yıllarda geçmişi bilmenin bugünü anlamak için gerekli olduğu düşüncesi ağırlık kazanmıştır. Bu durum geleceğe dair daha tutarlı tahminler yapılmasını sağlayabilir

Kaya (2009: 81-82) tarih öğretiminin amaçlarını, “İngiltere için Ulusal Tarih Müfredatı Çalışma Grubu” tarafından hazırlanan nihai rapora göre şöyle dile getirmiştir:

- Geçmiş bağlamlardan yola çıkarak bugünün anlaşılmasına yardımcı olmak,
- Geçmişe ilgiyi canlandırmak,
- Çocuklara kimlik duygusu verilmesine yardımcı olmak,
- Kültürel köklerini ve mirastaki kendi payını anlamasına yardımcı olmak,
- Modern dünyadaki diğer ülkeler ve kültürler hakkında bilgilenmesine ve onları anlamasına katkıda bulunmak,
- Tarih yardımıyla çocuğun düşünsel gelişimine katkıda bulunulur. Tarihsel incelemeler, sistematik analiz ve değerlendirme, tartışma, mantıksal zorluklar ve gerçeğin araştırılmasına önemli bir destek sağlar,
- Tarihçilerin diğerlerinden farklı yöntemleriyle çocukları tanıştırmak,
- Müfredatın diğer alanlarına zenginleştirici bir katkıda bulunmak,
- Çocukları gelecekteki yetişkinlik yaşamlarına hazırlamak.

Ülkemizde tarih eğitimi ile ilgili yapılan önemli bir çalışma Felsefe Kurumu seminerleridir. Felsefe Kurumu seminerlerinde eğitim sistemimizle ilgili pek çok konu ele alındığı gibi, tarih eğitimi ile ilgili çalışmalar da yapılmıştır. Burada yapılan

değerlendirmelere göre, tarih öğretiminin amaçları konusunda özetle şunları söyleyebiliriz:

- Tarih geçmişi ve bugünü anlamamıza yardımcı olur.
- Olayları neden ve sonuçlarıyla birlikte görüp açıklamaya çalışır.
- Geçmiş deneylerin çeşitliliğine bakarak, gelecekte de geniş olanaklar bulunduğu düşünülmesine yol açmak (Tuncay, 1997: 283).

Dilek (2007: 30), tarih öğretiminin amaçlarını disiplin içi ve disiplin dışı amaçlar olarak belirtmiştir. Dilek, bu amaçları belirtirken İngiliz eğitim tarihinde yürütülen iki projeden esinlenerek aktarmıştır. Bu bağlamda disiplin içi amaçlar özetle şöyledir:

1. "Tarih nedir?" (ünitesi) ...tarihi kendi mantığı, yöntemleri ve bakış açısı ile birlikte bir "bilgi formu" olarak sunar.
2. "Etrafımızdaki tarih" (ünitesi)... tarih ile ilgili boş zaman faaliyetlerini geçmişin görünen kalıntıları hakkında bilgi ve ilgiyi artırmayı amaçlar.
3. "Derinliğine araştırma" (ünitesi)... dikkati fikirler ve inançlar, değerler ve tutumlar, farklı zaman ve yerlere yoğunlaştırmak vasıtasıyla öğrencilerin insan olmanın ne demek olduğunu keşfetmelerine yardımcı olmak ve kişisel bilgilerini artırmak üzere tasarlanmıştır.
4. "Modern dünya çalışmaları" (ünitesi)... geçmiş ve günümüz arasında bir bağlantı olduğunu, önemli sorunlar ve güncel dünyanın problemleri öncekiler göz ardı edilerek anlaşılamayacağı vasıtasıyla işlemeye çalışır.
5. "Gelişimi çalışma" (ünitesi) ... uzun bir zaman diliminde değişim ve süreklilik, gelişim ve ilerleme, nedensellik ve gereklilik, insan aksiyonlarının planlanmış ve planlanmamış sebepleri, kavram ve konuları kapsar.

Dilek'in (2007: 34) belirttiği disiplin dışı (sosyal) amaçlar da özetle şöyledir:

1. Tarih, bir sosyal kontrol aracı olarak kültürel normların ve değer sistemlerinin gelecek nesle aktarılması yoluyla geçmişin yanlışlarından öğrenme ve büyük ölçüde statükoyu (mevcut durumu) korumak amacıyla öğretilir.
2. Tarihi abideler, tarihsel yapılar, kasabalar, mimari, müzeler ve geçmiş olayların kaydedildiği yazılı kaynaklar vasıtasıyla öğrencilere kendi miraslarını takdim etmek için öğretilir.
3. Tarih, bir ülkede ulusal gurur ve yurtseverlik duygularını aşlamak için öğretilir.

4. Tarih, erdemli ve aynı zamanda neyin yanlış ve neyin doğru olduğundan haberdar öğrenciler yetiştirmek için öğretilir.

2.3.2.2. MEB'in İlgili Kararları Gereğince Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Dersinin Genel Amaçları

Dünyada yaşanan hızlı değişim insanları daha nitelikli ve eğitilmiş olmaya zorlamaktadır. Bunun neticesinde eğitim programları her dönemde güncel ihtiyaçları karşılamak amacıyla geliştirilmektedir. Bu bağlamda son yıllarda eğitim alanında önemli değişimler yaşanmıştır. Yapılandırıcı eğitim anlayışına göre meydana gelen bu değişim, eğitim programlarını da etkilemiştir. Bunun neticesinde yeni anlayış doğrultusunda programlar hazırlanmıştır. Dünyada meydana gelen bu değişim ülkemizi de etkilemiş ve tarih eğitiminin genel amaçları yenilenmiştir (Demircioğlu, 2010: 22). Yenilenen programa göre tarih dersinin genel amaçları şöyledir:

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak,
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak,
3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak,
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak,
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak,
6. Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak,
8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek,
9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak,

10. Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak,
11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak,
12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak,
13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak,
14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak,
15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır. (MEB, 2008)

2.3.2.3. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Amaçları

Dünyayı anlama ve anlamlandırmada eğitim programlarının sürekli geliştirilmesi, gelecek nesillere daha iyi imkanlar sunmak ve öğrencilerin bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini sağlamak açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, tarihe duyarlı ve tarih bilincine sahip insan yetiştirmek, tarih dersi öğretim programının temel amaçları arasındadır. Eğitim ve öğretim alanındaki gelişmelerin, uygulanan yöntem ve teknikler ile eğitim araçlarındaki değişim ve çeşitliliğin öğretim programlarına yansması kaçınılmazdır. Tarih alanında yapılan araştırmalar ve yeni yayınlar, tarih dersinin içeriğinin de güncellenmesi gerektiğini göstermektedir (MEB, 2008). Bu bağlamda, Milli Eğitim Şurası ve benzeri çalışmalarda sıklıkla, öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine imkan sağlayacak şekilde düzenlenmesine ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda, dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çekmektedir. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi öğretim programı ile öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkan sağlayan yeni bir anlayış, yaşam geçirilmeye çalışılmıştır

(MEB, 2008). Bu anlayış doğrultusunda Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Amaçları belirlenmiştir. Bunlar şu şekilde belirtilmiştir :

- 1- 19. yüzyıldan günümüze kadar dünyada ve Türkiye’de meydana gelen gelişmelere ilişkin bilgi edinmelerini sağlamak.
- 2- Bu dönemde dünyada meydana gelen siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerin Türkiye’ye etkilerini ve Türkiye’nin 20. yüzyılda dünya olaylarındaki rolünü anlamak.
- 3- Küreselleşen dünyada, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik olayların çok boyutluluğunu ve karmaşıklığını, farklı bakış açılarıyla inceleyebilmek.
- 4- 21.yüzyılın gelişen ve değişen gereksinimlerine yanıt verebilecek ve geleceğe yönelik sağlam öngörülerde bulunabilecek beceriler geliştirmelerini sağlamak.
- 5- Millî tarih ve kültürümüz konusunda bilinçli ve duyarlı, aynı zamanda dünyadaki farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilen, entelektüel ve sosyal becerilere sahip bireyler olarak yetişmelerini sağlamak (MEB, 2008).

2.4.İlgili Araştırmalar

Tarih eğitimi, çalışma alanı olarak oldukça yeni bir konu sayılmaktadır. Bu nedenledir ki, bu konuda sınırlı sayıda yapılmış çalışma bulunmaktadır. Yapılan incelemeler sonucu, bu tarih eğitime yönelik yapılan bütün çalışmaların birçoğuna ulaşılmış ve gerekli incelemeler yapılmıştır. Genel incelemelerde bu çalışmaların büyük bir kısmının konusunu okullarda kullanılan tarih ders kitaplarının incelemesinin oluşturduğu görmekteyiz. Bizde konumuz gereği tarih ders kitaplarıyla ilgili yapılmış çalışmalar üzerinde duracağız.

Demircioğlu, (2011) Tarih öğretmenlerinin “Dokuzuncu Sınıf Tarih Ders Kitabındaki Görseller Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışmasında deneyimli tarih öğretmenlerinin görüşlerine ulaşmaya çalışmıştır. Demircioğlu yaptığı çalışmada amaçlı örneklem uygulayarak Trabzon ilindeki liselerde görev yapan deneyimli tarih öğretmenlerinin görüşlerine ulaşmıştır. Araştırmada kullanılan mülakat çalışması için öğretmen seçimini rastgele örneklem yoluyla seçmiştir. Yapılan araştırma için 49 tarih öğretmenine ulaşılmıştır. Çalışmada tarih öğretmenlerinin görüşlerini derinlemesine elde etmek için yarı-yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Yapılan araştırmanın sonucunda tarih öğretmenlerinin büyük bir çoğunlunun, üniversite eğitimleri aşamasında görsellerin nasıl kullanılabileceği konusunda herhangi bir eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, bu konuda hizmet içi eğitim de almadıkları saptanmıştır. Yapılan araştırma ile tarih öğretmenlerini genel kanısı, ders kitaplarının görsellerinin yetersiz oluşudur. Bu çerçevede tarih ders kitaplarında kullanılacak görsellerin ilgi çekici ve anlaşılır olması gerekmektedir. Ders kitaplarının anlaşılır olması için en önemli unsurlardan biri de metinlerle görsellerin birbirleriyle uyumlu olmasıdır. Tarih ders kitaplarının öğrencilerin gözünde ilginç bir hale getirebilme yollarından birisi de, kitaplarda bulunan görsellerin baskı kalitesidir. Bu konuyla ilgili tarih öğretmenlerini çoğu, ders kitabında yer alan görsellerin baskı kalitesinin iyi olmadığını ifade etmektedir. Ders kitaplarındaki görsellerin sahip olması gereken bir diğer önemli özellik ise, kullanılan görsellerin güncel olmasıdır. Araştırma sonuçlarına göre tarih öğretmenlerinin bu konuyla ilgili görüşleri incelendiği zaman, öğretmenlerin çoğu, görsellerin yeterince güncel olmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca ders kitaplarındaki görsellerden istenilen ölçüde haydanılabilmesi için, görsellerle ilgili açıklamaların yeterli olması gerekmektedir.

Özkan, (2011) “Ortaöğretim 9.Sınıf Tarih Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmada ortaöğretim tarih öğretmen ve öğrencilerinin, yeni tarih öğretim programının öğrenci başarısına göre etkilerini değerlendirmiştir. Özkan araştırmasını betimsel yöntem ve ilişkisel tarama modeline göre yapmıştır. Yapılan çalışma Ankara ili ortaöğretim kurumlarında rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 75 tarih öğretmeni ve 350 10. sınıf lise öğrencisinden oluşmaktadır.

Araştırmanın sonucundan elde edilen bilgilere göre yeni tarih dersi programının genel amaçlarının öğrencileri olumlu yönde etkilediği yönündedir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin, yeni tarih dersi programı uygulamalarının kazanımlarına ilişkin görüşleri olumlu yöndedir. Tarih öğretmenleri yeni programın kazanımlarının öğrencileri olumlu yönde etkilediği görüşündedir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin yeni tarih dersi programı uygulamalarının içeriğine ilişkin görüşleri olumlu yöndedir. Tarih öğretmenleri yeni programın öğrenme-öğretme niteliğinin öğrencileri olumlu yönde etkilediği görüşündedir. Ayrıca araştırmaya katılan erkek ve

kadın öğretmenlerin yeni tarih dersi programında öğrenme-öğretme boyutuna ilişkin görüşleri istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Erkek, kadın öğretmenlere oranla daha olumlu görüş bildirmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerine baktığımızda ise ; öğrencilerin yeni tarih dersi programı uygulamalarına ilişkin görüşleri olumlu yöndedir. Araştırmaya katılan erkek ve kız öğretmenlerin yeni tarih dersi programına ilişkin görüşleri istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılan farklı ilgi düzeylerine sahip öğrencilerin yeni tarih dersi programı hakkındaki görüşleri de farklılık göstermektedir. Ortalama değerleri incelendiğinde tarih dersine olan ilginin arttıkça, yeni program uygulamaları hakkındaki görüşlerinde olumlu yönde ilerlediği görülmektedir.

Göven , (2010) yaptığı çalışmada yeni ortaöğretim programına göre hazırlanan 9.sınıf tarih ders kitabını öğretmen görüşleri açısından değerlendirmiştir. Tarama modeline uygun olarak yapılan çalışma, Ankara iline bağlı tarih öğretmenlerinin görüşü üzerine yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda ders kitabının fiziki yapı ve dil anlatım bakımından olumlu olduğu saptanmıştır. Görüşü alınan öğretmenler ders kitabını hazırlık çalışmaları açısından yetersiz görmüşlerdir.

Korkmaz , (2006) Ortaöğretim 9. sınıf tarih ders kitaplarının niteliği hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi adlı çalışması bizim çalışmamızla benzerlik göstermesi açısından önemlidir. Korkmaz yaptığı anket çalışmasıyla 9. sınıf tarih ders kitaplarıyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerini değerlendirmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrenci görüşlerine göre, 9.sınıf tarih ders kitaplarının tarih dersi için yeterli bir kaynak olmadığı saptanmıştır. Ayrıca katılımcılar yazı tipi, boyutu, satır sayı sayısı gibi teknik ayrıntılar ile ilgili de olumsuz görüş bildirmişleridir. Aynı çalışmada öğretmen görüşlerinde ise, öğretmenler 9.sınıf tarih ders kitaplarının öğrencinin ilgisini çekecek şekilde hazırlanmadığını belirtmişleridir. Bununla birlikte konuların dağılımında önemlerine göre dengeli bir dağılımın yapılmadığını ve ideolojik yaklaşımların bazen kendini hissettirdiğini ifade etmektedirler. Konuların kaynaklara dayanılarak hazırlandığını; ama bunun, yazarın düşünce yapısıyla karıştığını ve öğrencinin bunu ayırt edemediğini ifade etmektedirler. Yapılan araştırmalarda ders kitaplarının Türkiye’de sınıf içi öğretim içeriğini büyük ölçüde belirlediği, bu nedenle öğretmenlerin beğensin veya beğenmesin kendilerini bir ders kitabı kullanma zorunluluğunda hissettiklerini göstermiştir.

Ceylan, (2006) “Ortaöğretim 10. Sınıf Tarih Ders Kitaplarının Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmasında ortaöğretimde okutulmakta olan 10. Sınıf tarih ders kitaplarının niteliğini tespit etmek ve bu konuda öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Yapılan araştırma İstanbul ili sınırları içerisinde bulunana Büyükçekmece ilçesi Esenyurt beldesi ortaöğretim kurumlarında görev yapan on tarih öğretmeni üzerinde tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin çoğunluğunun ders kitabını yaklaşım tarzlarına uygun bulduklarını, bununla birlikte ders kitabının öğrencinin ilgisini çekecek şekilde hazırlanmadığını, konulara ait örneklerin yeterli olmadığını düşündükleri söylenebilir. Öğretmenler, konuların anlatım tarzında milli bilincin esas alındığını yine aynı çoğunluğun küresel bilincin kitaplara yeteri kadar yansımadığını söylerler.

Metin, (2007) Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde Ermeni Meselesinin Öğretimi (Mevcut Ders kitapları, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri ve Çağdaş Yayınlar Işığında Yeni Bir Ünite Tasarımı) adlı çalışmasında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi içerisinde yer alan, Ermeni meselesi konusunun, günümüz dünya konjonktürü göz önüne alınarak tarih eğitimi açısından tekrar değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında mevcut ders kitabındaki Ermeni Meselesi konusu incelenerek tarih eğitimi açısından değerlendirilmiş ve öğrenciye görelilik açısından ele alınmıştır. Ayrıca yeni ünitenin içeriğinin ve özelliklerinin hazırlanması için Çankırı ilinde 240 öğrenci 20 tarih öğretmenine anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre yeni bir ünite tasarımı yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, Ermeni Meselesi konusunda hazırlanacak ünitenin, mevcut ders kitapları, öğretmen ve öğrenci görüşleri ve çağdaş yayınların sonuçları dikkate alınarak hazırlanması gerektiği görülmüştür. Öğretmen ve öğrenci beklentilerine göre, çağdaş yayınlarla desteklenerek hazırlanan ünitenin, öğrenci başarıyı artırma etkili olduğu ortaya konmuştur.

Göktepe, (2009) “ Okullarda Ve Dershanelerdeki Tarih Öğretiminin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması” adlı araştırması Ankara ilinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı orta öğretim düzeyindeki genel liselerin 12.sınıf öğrencileri ile özel öğretim kurumları olan dershanelerin 12.sınıf öğrencileri ve devlet okulları ile dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı bu çalışmada anket ve mülakat yöntemi uygulamıştır.

Geliştirilen anket, toplam 16 sorudan oluşmuş, öğretmen ve öğrencilere ayrı ayrı uygulanmıştır. Anket 18 tarih öğretmenine ve 221 öğrenciye uygulanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, zaman sorunu yüzünden derslerinde düz anlatım yöntemini tercih ettiklerini, bunun yanında soru-cevap yöntemini de sıklıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri, ders saatleri ile ilgili ciddi sorun yaşadıklarını ve buna bağlı olarak zaman gerektirecek aktivitelere pek yer veremediklerini, sınava yönelik olarak, öğrencilere sadece test tekniği kazandırma çabası içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin ise derslerinde düz anlatım yöntemini tercih ettikleri, görsel ve işitsel ders araçlarını sıklıkla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin ders kitabına bağlı kalarak geleneksel yöntemle ders anlattıkları görülmektedir. Yapılan araştırma sonucunda dershanelerde tarih dersi alan 12.sınıf lise öğrencilerinin büyük çoğunluğu tarih derslerinde düz anlatım yönteminin sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler sınıf yönetimi ve disiplinin sağlanması için öğretmenin konuşmasının etkinliğinin önemli olduğunu ve sınıf mevcutlarının az olmasının dersi anlamalarını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşleri hem okullar için hem de dershaneler için geçerli olduğu araştırma sonucundan anlaşılmaktadır.

Çetin, (2008) yapmış olduğu araştırmayla 6.sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitabıyla ilgili öğretmen görüşlerini saptamıştır. Yapılan çalışmayla ilgili Afyonkarahisar ilinde 117 öğretmene ulaşılarak anket uygulaması yapılmıştır. Tez çalışması bu yönüyle bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Çetin, yaptığı çalışma sonucunda ilgili ders kitabının görsel açıdan yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca ders kitabının hazırlık çalışmaları ve yardımcı materyaller açısından yetersiz olduğunu söylemiştir.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma 12.sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının mevcut durumunu ortaya koyma ve bu bununla ilgili tarih öğretmenlerinin ve okullarımızda bu dersi gören öğrencilerimizin görüşlerini tespit etmeye yönelik bir araştırmadır. Araştırmamız bu yönüyle tarama modeline uygun olarak yapılmıştır.

Bu araştırmanın amacı 12.sınıf Tarih Ders Kitabı olan “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı ile ilgili olarak tarih öğretmenlerinin ve 12. sınıfta bu dersi gören öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır. Öğretmenlere ve öğrencilere uygulanan tam yapılandırılmış görüşme formu, anket özelliği taşıdığından açık uçlu sorular sormaya ihtiyaç duyulmamıştır. Araştırma, amaçlarına ulaşmadaki uygunluğu sebebiyle tarama modeline uygundur. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2005: 77).

İslamoğlu’na (2003: 73) göre; model oluşturmada değişik yaklaşımlardan yararlanılır. Eğer bir araştırma geçmişteki ya da halen mevcut bir olayı var olduğu şekliyle betimlemeye yönelikse “tarama” modellerinden yararlanır. “Deneme” modelleri de yaygın bir kullanım alanı bulabilmektedir. Neden sonuç ilişkilerini belirlemek amacıyla deneyi yapanın kontrolü altında, bağımsız değişkenin bağımlı değişkene etkisinin gözlemlenmesine dayanır. Tarama modelinde geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olan şekliyle tanımlanması amaçlanır ve araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşullarında, tanımlanmaya çalışılır. Ders kitaplarının incelenmesi ve elde edilen verilerin yorumlanması, durum tespiti yapılması ve herhangi değiştirme gerçekleştirilmemesi yani tarama modelinin kullanılması, araştırmaya nitel bir görünümde kazandırmaktadır .

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesindeki MEB'e bağlı resmi ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri ve 12.sınıf lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, MEB'e bağlı resmi ortaöğretim okullarında görev yapan 50 tarih öğretmeni ve 300 lise 12. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1. Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bayan	26	52,0
Erkek	24	48,0
Toplam	50	100,0

Tablo 1'e göre ankete katılan öğretmenlerin cinsiyet oranlarının birbirine çok yakın olduğunu görüyoruz.

Tablo 2. Ankete cevap veren öğrencilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bayan	156	52,0
Erkek	144	48,0
Toplam	300	100,0

Tablo 2' ye göre ankete katılan öğrencilerin cinsiyet oranlarının birbirine çok yakın olduğunu görüyoruz.

3.3.Verilerin Toplanması

12. sınıf tarih ders kitabı olan Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınması için öğretmen ve öğrencilere ayrı ayrı anket uygulanmıştır. Anketin hazırlanma aşamasında ilgili literatür taraması yapılmış ve bu amaçla daha önce hazırlanan anketler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda öğretmen ve öğrenci anketinin taslağı oluşturulmuştur. Taslağı oluşturulan anketler için Ankara ili Çankaya ilçesinde farklı ortaöğretim okullarında ön uygulama yapılmıştır.

Yapılan ön uygulamadan sonra anketlerde bulunan maddelerin analizi SPSS programıyla yapılmış, öğretmen ve öğrenci anketlerinde bazı maddeler binişiklik nedeniyle anket formundan çıkarılmıştır. Anketler üzerinde son değişiklikler yapılarak öğretmen ve öğrenci anketlerinin güvenirlik ve geçerliliği sağlanmıştır.

Anket uygulaması Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alındıktan sonra daha önceden belirlenen Ankara İli Çankaya İlçesindeki on ortaöğretim kurumunda görev yapan 50 tarih öğretmenine ve 300 lise 12.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Öğretmenlere toplam 36 sorunun yöneltildiği anket formu belli başlı kişisel bilgileri ve ders kitabının değerlendirilmesini içermektedir. Öğrenci anketinde ise öğrencilere 33 soru yöneltilmiş ve bu anket de kişisel bilgileri ve ilgili ders kitabının değerlendirilmesini içermektedir. Anket formunda ifadeler 5'li likert tipli sorular şeklinde yer almaktadır. Anket uygulaması aşamasında gönüllülük esası aranmıştır. Anket öğretmen ve öğrencilere elden dağıtılmış ve doldurulduktan sonra toplanması şeklinde uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak kullandığımız öğretmen ve öğrenci anketi uygulandıktan sonra verilerin çözümü aşamasına geçilmiştir. Elde edilen sonuçlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS programında analiz edilmiştir. Her bir maddenin yüzde, frekans, aritmetik ortalama, korelasyon ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, cinsiyet, mezun olunan kurum, mesleki kıdem, aile eğitim düzeyi değişkenlerine göre oluşan farklılıkları belirlemek amacıyla t testi, one way anova testi uygulanmıştır.

3.4.1. Araştırmada yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Öğretmen anketinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları

Yapı geçerliği : Bu çalışmada ölçeğin yapı geçerliliğini sınamak için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi : Ölçek 50 katılımcıya uygulanmıştır. Faktör analizi, ölçme aracının yapısını, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir . Ancak faktör analizi, tüm veri setleri için uygun olmayabilir. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunur. Sonuçlar (KMO=0,709) veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Veriler üzerinde Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. Temel Bileşenler Analizi sonunda ölçeğin 8 faktörlü bir yapıda olduğu ve açıkladığı toplam varyansın 75,22 olduğu bulunmuştur. Faktör analizinin en önemli aşamalarından biri de faktör sayısına karar vermektir. Faktör sayısına karar vermede farklı yöntemler olmakla beraber sıklıkla kullanılan Kaiser'in ölçütü ve özdeğer grafiği (Scree plot) yöntemleridir. Kaiser'in ölçütüne göre özdeğeri (eigenvalue) 1.00'a eşit ya da daha büyük olan faktörler analizde kalır . Varimaks döndürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 75,22'sini açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan 8 faktör belirlenmiştir. Sonuç olarak ölçeğiniz toplam 8 faktörden ve 28 maddeden oluşmaktadır. Madde yük değerleri 0,493 ile 0,888 arasında değişmektedir.

Güvenirlilik : Ölçeğin güvenirliğini incelemek için Cronbach alfa ile değerlendirilen iç tutarlılık kararlılığına ilişkin analizler gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,930 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığı çok yüksektir. Sonuç olarak, ölçeğinizin iç tutarlılığa sahip ve kararlı ölçüm yapan bir araç olduğu görülmüştür. Tüm bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, ölçeğinizin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Öğrenci anketinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları

Yapı Geçerliği Çalışması : Bu çalışmada ölçeğin yapı geçerliliğini sınamak için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi : Ölçek 300 katılımcıya uygulanmıştır. Faktör analizi, ölçme aracının yapısını, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir . Ancak faktör analizi, tüm veri setleri için uygun olmayabilir. Verilerin, faktör analizi için

uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunur. Sonuçlar (KMO=0,90) veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Veriler üzerinde Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. Temel Bileşenler Analizi sonunda ölçeğin 6 faktörlü bir yapıda olduğu ve açıkladığı toplam varyansın 57,82 olduğu bulunmuştur.

Faktör analizinin en önemli aşamalarından biri de faktör sayısına karar vermektir. Faktör sayısına karar vermede farklı yöntemler olmakla beraber sıklıkla kullanılan Kaiser'in ölçütü ve özdeğer grafiği (Scree plot) yöntemleridir. Kaiser'in ölçütüne göre özdeğeri (eigenvalue) 1.00'a eşit ya da daha büyük olan faktörler analizde Varimaks döndürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 57,82'sini açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan 6 faktör belirlenmiştir. Sonuç olarak ölçeğiniz toplam 6 faktörden ve 27 maddeden oluşmaktadır. Madde yük değerleri 0,412 ile 0,835 arasında değişmektedir.

Güvenirlilik : Ölçeğin güvenirliğini incelemek için Cronbach alfa ile değerlendirilen iç tutarlılık kararlılığına ilişkin analizler gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,913 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığı çok yüksektir.

Sonuç olarak, ölçeğinizin iç tutarlılığa sahip ve kararlı ölçüm yapan bir araç olduğu görülmüştür. Tüm bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, ölçeğinizin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

IV. BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, uygulanan anketlerden elde edilen verilerin istatistiksel çözümlmeleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Öğretmenlere Uygulanan Anket Formunun Değerlendirilmesi

4.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3. : Anket formu uygulanan öğretmenlerin görev yaptığı okullara göre frekans ve yüzde dağılımı

Okul adı	f	%
Kılıçarslan Lisesi	6	12,0
Leyla Turgut Lisesi	5	10,0
Dikmen Lisesi	5	10,0
Hürriyet Anadolu Lisesi	5	10,0
Sokullu Lisesi	6	12,0
Ayrancı Lisesi	5	10,0
Çankaya Lisesi	4	8,0
Anıttepe Lisesi	5	10,0
Tınaztepe Lisesi	4	8,0
Mimar Kemal Lisesi	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4. : Öğretmenlerin cinsiyet durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bayan	26	52,0
Erkek	24	48,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4 incelendiğinde anket formu uygulanan öğretmenlerin % 52'si bayan (26 kişi), %48 'i erkektir (24 kişi). Katılımcıların cinsiyet dağılımı birbirine yakındır.

Tablo 5. : Öğretmenlerin yaş durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı

Yaş aralıkları	f	%
20-29	3	6,0
30-39	11	22,0
40-49	27	54,0
50 ve üzeri	9	18,0
Toplam	50	100,0

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun orta yaş ve üzerinde olduğunu anlaşılmaktadır.

Tablo 6. : Öğretmenlerin meslekteki kıdem durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı

Kıdem	f	%
0-5 yıl	4	8,0
6-10 yıl	6	12,0
11-15 yıl	9	18,0
16-20 yıl	17	34,0
21 ve üzeri	14	28,0
Toplam	50	100,0

Tablo 6 incelendiğinde anket formu uygulanan öğretmenlerin büyük çoğunluğu 10 yıl ve üzerinde kıdeme sahiptir. Bu durum anket formu uygulanan öğretmenlerin kıdemli ve tecrübeli olduğunu gösterir.

Tablo 7. : Öğretmenlerin “ tarih öğretmeniği mezunu musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı

	f	%
Evet	48	96,0
Hayır	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir kısmı (% 96’sı) tarih öğretmeniği mezunudur.

Tablo 8. : Öğretmenlerin aylık gelirlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

	f	%
1001 – 1500 TL arası	4	8,0
1501 – 2000 TL arası	39	78,0
2001 – 2500 TL arası	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 8 incelendiği zaman öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu 1501-2000 TL arası aylık gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. : Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

	f	%
16-20	10	20,0
21-25	23	46,0
26-30	15	30,0
31-35	1	2,0
35 ve üstü	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 9 incelendiğinde ankete cevap veren öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerinin 21-25 saatleri arasında yoğunlaştığını görüyoruz. Ayrıca tabloya göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (% 80'lik kısım) 20 saat ve üzerinde derse girmektedir.

Tablo 10. : Öğretmenlerin kaç yıldır aynı okulda görev yaptığını dair soruya verdikleri cevabın frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
0-5	26	52,0
6-10	16	32,0
11-15	4	8,0
16-20	3	6,0
26 ve üstü	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin 0-5 yıl aralığında yığıldığını görüyoruz. Öğretmenlerin % 52'lik kısmı (26 kişi) 0-5 yıl arasında aynı okulda görev yapmıştır. Diğer yığılma aralığı ise 6-10 dur. %32'lik (16 kişi) kısımda bu aralıkta bulunmaktadır.

4.1.2. Ders Kitabı'nın Değerlendirilmesi

Tablo 11. : Öğretmenlerin “ Ders kitabında yer alan bilgiler öğrencinin ilgisini çekecek şekildedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	12	24,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	22	44,0
Kesinlikle katılıyorum	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin % 8'inin kesinlikle katılmadığı, % 24'ünün katılmadığı, % 10'unun kararsız olduğu, % 44'ünün katıldığı, %14' ünün kesinlikle katıldığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunlu (% 58'lik kısmı) ders kitabında yer alan bilgilerin öğrencinin ilgisini çektiği görüşündedir. Bu görüşe katılmayan öğretmenlerin oranı ise % 32'dir.

Tablo 12. : Öğretmenlerin “Ders kitabı milli bilinç çerçevesinde hazırlanmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	5	10,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	6	12,0
Katılıyorum	25	50,0
Kesinlikle katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin % 10'unun kesinlikle katılmadığını, % 18'inin katılmadığını, % 12'sinin kararsız olduğunu, % 50'sinin katıldığını, % 10'unun kesinlikle katıldığını görmekteyiz. Tabloyu incelediğimizde anket formunu dolduran öğretmenlerin yarısından fazlası (%60'ı) ders kitabının milli bilinç çerçevesinde hazırlandığını düşünmektedir.

Tablo 13. : Öğretmenlerin “Görsel materyaller metinlere uygun seçilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	10	20,0
Katılıyorum	22	44,0
Kesinlikle katılıyorum	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenlerin % 4'ü kesinlikle katılmıyorum, %18'i katılmıyorum, % 20'si kararsızım, %44'ü katılıyorum, %14'ü kesinlikle katılıyorum ifadelerini kullanmışlardır. Tabloyu incelediğimizde katılımcıların yarısından fazlası % 58'lik bir oranla görsel materyallerin metinlere uygun olduğunu düşünmektedir. Yine tabloya göre kararsız öğretmenler de azımsanmayacak orandadır.

Tablo 14. : Öğretmenlerin “Ders kitabında hissedilen ideolojik bir yaklaşım vardır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	6	12,0
Katılmıyorum	19	38,0
Kararsızım	8	16,0
Katılıyorum	11	22,0
Kesinlikle katılıyorum	6	12,0
Toplam	50	100,0

Tablo 14 incelendiğinde katılımcılar % 12’si kesinlikle katılmıyorum,%38’i katılmıyorum, % 16’sı kararsızım, % 22’si katılıyorum, % 12’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 15. : Öğretmenlerin “Ders kitabında küresel bilinç ön plandadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	5	10,0
Kararsızım	11	22,0
Katılıyorum	23	46,0
Kesinlikle katılıyorum	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin % 8’i kesinlikle katılmıyorum, % 10’u katılmıyorum, % 22’si kararsızım, % 46’sı katılıyorum, % 14’ü kesinlikle katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir. Tabloyu incelediğimizde ders kitabında küresel bilincin ön planda olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı % 60 ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Bu maddede kararsızların oranı da fazladır.

Tablo 16. : Öğretmenlerin “Kitapta siyasi, diplomatik, ekonomik, sosyal ve kültürel tarihin dağılımı dengelidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,0
Katılmıyorum	12	24,0
Kararsızım	10	20,0
Katılıyorum	25	50,0
Kesinlikle katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin % 4’ünün kesinlikle katılmıyorum, % 24’ünün katılmıyorum, % 20’sinin kararsızım, % 50’sinin katılıyorum, % 2’sinin kesinlikle katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerini yarıdan fazlası, ders kitabının siyasi, diplomatik, ekonomik, sosyal ve kültürel tarihin dağılımının dengeli olduğunu düşünmektedir. % 28’lik bir kısım ise bu ifadeye katılmadığını söylemiştir.

Tablo 17. : Öğretmenlerin “Bu ders kitabından yararlanabilmek için öğrencilerin edinmesi gereken ön bilgiler yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	15	30,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	23	46,0
Kesinlikle katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin % 8’i kesinlikle katılmıyorum, % 30’u katılmıyorum, % 10’u kararsızım, % 46’sı katılıyorum, % 6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir. Tabloyu incelediğimizde öğretmenlerin yarıdan

fazlası % 52 bir kısmı ders kitabından yararlanmak için öğrencilerin öğrenmesi gereken ön bilgilerin yeterli olduğunu düşünmektedir.

Tablo 18. : Öğretmenlerin “ Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	8	16,0
Katılmıyorum	18	36,0
Kararsızım	6	12,0
Katılıyorum	15	30,0
Kesinlikle katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin % 16’sı kesinlikle katılmıyorum, % 36’sı katılmıyorum, % 12’si kararsızım, % 30’u katılıyorum, % 6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 19. : Öğretmenlerin “Ders kitabındaki ödevler, alıştırmalar, sorular ve diğer değerlendirme çalışmaları yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	7	14,0
Katılmıyorum	19	38,0
Kararsızım	7	14,0
Katılıyorum	15	30,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 19 incelendiğinde öğretmenlerin % 14’ü kesinlikle katılmıyorum, %38’i katılmıyorum, %14’ü kararsızım, % 30’u katılıyorum, % 4 ‘ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 20. : Öğretmenlerin “Kitabın bütününde çizimler, fotoğraflar, haritalar, resimler, şemalar vb. metinle ilişkilendirilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	3	6,0
Katılmıyorum	7	14,0
Kararsızım	9	18,0
Katılıyorum	21	42,0
Kesinlikle katılıyorum	10	20,0
Toplam	50	100,0

Tablo 20 incelendiği zaman öğretmenlerin % 6’sı kesinlikle katılmıyorum, % 14’ü katılmıyorum, %18’i kararsızım, % 42’si katılıyorum, % 20’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 21. : Öğretmenlerin “Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	19	38,0
Kararsızım	8	16,0
Katılıyorum	18	36,0
Kesinlikle katılıyorum	1	2,0
Toplam	50,0	100,0

Tablo 21 incelendiğinde öğretmenlerin % 8’i kesinlikle katılmıyorum, % 38’i katılmıyorum, % 16’sı kararsızım,% 36’sı katılıyorum, % 2’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 22. : Öğretmenlerin “Ders kitabında öğrenciye karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırılmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	24	48,0
Kararsızım	3	6,0
Katılıyorum	18	36,0
Kesinlikle katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 22 incelendiğinde katılımcıların % 8'i kesinlikle katılmıyorum, % 48'i katılmıyorum,% 6'sı kararsızım,% 30'sı katılıyorum, % 2'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir.

Tablo 23. : Öğretmenlerin “Tarihsel olaylar ve gelişmeler kitapta tek nedene indirgenmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	25	50,0
Kararsızım	10	20,0
Katılıyorum	9	18,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 23 incelendiğinde öğretmenlerin % 8'i kesinlikle katılmıyorum, % 50'si katılmıyorum, % 20'si kararsızım, % 18'i katılıyorum, % 4'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 24. : Öğretmenlerin “İdeolojik yorumlar bulgularla desteklenmiştir. (siyasal, kültürel, dinsel)” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	23	46,0
Kararsızım	7	14,0
Katılıyorum	15	30,0
Kesinlikle katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 24 incelendiğinde öğretmenlerin % 8’i kesinlikle katılmıyorum, %46’sı katılmıyorum, % 14’ü kararsızım, % 30’u katılıyorum, 2’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir.

Tablo 25. : Öğretmenlerin “Öğrenci bir disiplin olarak tarih üzerinde düşündürülmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	8	16,0
Katılmıyorum	16	32,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	19	38,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 25 incelendiği zaman öğretmenlerin % 16’sı kesinlikle katılmıyorum, % 32’si katılmıyorum, % 10’u kararsızım, % 38’i katılıyorum, 4’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 26. : Öğretmenlerin “Ders kitabı her yönüyle öğrencide merak uyandırır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	10	20,0
Katılmıyorum	17	34,0
Kararsızım	8	16,0
Katılıyorum	10	20,0
Kesinlikle katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 26 incelendiğinde katılımcıların % 20’si kesinlikle katılmıyorum, % 34’ü katılmıyorum, % 16’sı kararsızım, % 20’si katılıyorum, % 10’u kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 27. : Öğretmenlerin “Yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeyine uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,0
Katılmıyorum	7	14,0
Kararsızım	9	18,0
Katılıyorum	29	58,0
Kesinlikle katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 27 incelendiği zaman öğretmenlerin % 4’ü kesinlikle katılmıyorum, % 14’ü katılmıyorum, % 18’i kararsızım, % 58’i katılıyorum, % 6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 28. : Öğretmenlerin “Yazım ve dilde bilimsel terimler gerekli ölçüde kullanılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	8	16,0
Katılıyorum	30	60,0
Kesinlikle katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 28 incelendiği zaman kesinlikle katılmıyorum ifadesine cevap veren olmamıştır, katılımcıların % 18’i katılmıyorum, % 16’sı kararsızım,% 60’ı katılıyorum, % 6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 29. : Öğretmenlerin “Ders kitabı sınıfta yöntem, teknik ve etkinlikleri uygulamada yönlendiricidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	8	16,0
Katılmıyorum	13	26,0
Kararsızım	13	26,0
Katılıyorum	14	28,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 29 incelendiği zaman katılımcıların %16’sı kesinlikle katılmıyorum, % 26’sı katılmıyorum, % 26’sı kararsızım, % 28’i katılıyorum, % 4’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin “Ders kitabı sınıfta yöntem, teknik ve etkinlikleri uygulamada yönlendiricidir.” İfadesine genel olarak olumsuz yanıt verdiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 30. : Öğretmenlerin “Tarih ders programının gerekliliklerini yerine getirmek için yardımcı kaynak ve materyallere ihtiyaç duyulmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	3	6,0
Katılmıyorum	10	20,0
Kararsızım	7	14,0
Katılıyorum	18	36,0
Kesinlikle katılıyorum	12	24,0
Toplam	50	100,0

Tablo 30 incelendiği zaman öğretmenlerin % 6’sı kesinlikle katılmıyorum, % 20’si katılmıyorum, % 14’ü kararsızım, % 36’sı katılıyorum, % 24’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Tabloyu incelediğimizde öğretmenlerin yarıdan fazlası tarih dersi için yardımcı kaynak ve materyallere ihtiyaç duyulduğunu söylemişlerdir.

Tablo 31. : Öğretmenlerin “Tasarım kalitesi kitabın bütününde tutarlıdır. (sayfa düzeni, renkler, baskı kalitesi)” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	6	12,0
Katılıyorum	25	50,0
Kesinlikle katılıyorum	8	16,0
Toplam	50	100,0

Tablo 31 incelendiği zaman öğretmenlerin % 4’ü kesinlikle katılmıyorum, % 18’i katılmıyorum, % 12’si kararsızım, % 50’si katılıyorum, % 16’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenler büyük bir kısmı kitabın bütününde tasarım kalitesinin tutarlı olduğunu düşünmektedir.

Tablo 32. : Öğretmenlerin “Ders kitabında öğrencilerin düzeylerine uygun araştırma, inceleme ve gözlemlere yer verilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	6	12,0
Katılmıyorum	17	34,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	20	40,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 32 incelendiği zaman katılımcıların % 12’si kesinlikle katılmıyorum, % 34’ü katılmıyorum, % 10’u kararsızım, 40’ı katılıyorum, % 4’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin görüşleri genel olarak olumsuz yönde olmakla birlikte ,ders kitabında öğrencilerin düzeylerine uygun araştırma, inceleme ve gözlemlere yer verildiğini düşünen öğretmen sayısı da yüksektir.

Tablo 33. : Öğretmenlerin “Ders kitabı tarih dersinin amaçlarına hizmet etmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	3	6,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	2	4,0
Katılıyorum	28	56,0
Kesinlikle katılıyorum	8	16,0
Toplam	50	100,0

Tablo 33 incelendiği zaman öğretmenlerin % 6’sı kesinlikle katılmıyorum, % 18’i katılmıyorum, % 4’ü kararsızım, % 56’sı katılıyorum, % 16’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, ders kitabının tarih dersinin amaçlarına hizmet ettiğini düşünmektedir.

Tablo 34. : Öğretmenlerin “Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.” Öğretmenlerin ders kitabı inceleme konusunda bilgilendirilmeleri gerekir.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	3	6,0
Katılmıyorum	10	20,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	24	48,0
Kesinlikle katılıyorum	8	16,0
Toplam	50	100,0

Tablo 34 incelendiği zaman katılımcıların % 6’sı kesinlikle katılmıyorum, % 20’si katılmıyorum, % 10’u kararsızım, % 48’i katılıyorum, % 16’sı kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Tablodan hareketle öğretmenlerin büyük bir kısmı ders kitabındaki konuların güncel bilgilerle desteklendiğini söylemiştir.

Tablo 35. : Öğretmenlerin “Ders kitabı imlâ kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	1	2,0
Katılmıyorum	6	12,0
Kararsızım	3	6,0
Katılıyorum	33	66,0
Kesinlikle katılıyorum	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 35 incelendiği zaman öğretmenlerin % 2’si kesinlikle katılmıyorum, % 12’si katılmıyorum, % 6’sı kararsızım, % 66’sı katılıyorum, % 14’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ders kitabında imla kurallarına uyulduğunu düşünmektedir.

Tablo 36. : Öğretmenlerin “Talim Terbiye Kurulunda yer alsam şu an okuttuğum kitaba onay verirdim.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	9	18
Katılmıyorum	10	20
Kararsızım	10	20
Katılıyorum	15	30
Kesinlikle katılıyorum	6	12
Toplam	50	100,0

Tablo 36 incelendiği zaman katılımcıların % 18’i kesinlikle katılmıyorum, % 20’si katılmıyorum, % 20’si kararsızım, % 30’u katılıyorum, % 12’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 37. : Öğretmenlerin “ Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara tarih dersini sevdirecek niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	9	18
Katılmıyorum	17	34
Kararsızım	6	12
Katılıyorum	16	32
Kesinlikle katılıyorum	2	4
Toplam	50	100,0

Tablo 37 incelendiği zaman katılımcıların % 18’i kesinlikle katılmıyorum, % 34’ü katılmıyorum, % 12’si kararsızım, % 32’si katılıyorum, % 4’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin yarıdan fazlası ders kitabının öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara tarih dersini sevdirecek nitelikte olmadığını düşünmektedir.

Tablo 38. : Öğretmenlerin “Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	5	10,0
Katılmıyorum	8	16,0
Kararsızım	9	18,0
Katılıyorum	19	38,0
Kesinlikle katılıyorum	9	18,0
Toplam	50	100,0

Tablo 38 incelendiği zaman katılımcıların % 10’u kesinlikle katılmıyorum, % 16’sı katılmıyorum, % 18’i kararsızım, % 38’i katılıyorum, % 18’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı ders kitabında kalitenin, ders başarısına etki edeceğini düşünmektedir.

4.1.3. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Bilgiler

Tablo 39. : Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	T	p
Bayan	26	98,5000	20,03247	48	0,930	0,357
Erkek	24	93,3333	19,18257			

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır . ($t_{(48)} = 0,930$; $p = 0,357 > 0,05$). (İlişkisiz iki örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla Independent Samples T-Test (İlişkisiz Örneklem T-Testi) kullanılmıştır).

Tablo 40. : Öğretmenlerin yaşlarına göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
20 - 29	3	98,6667	27,64658	0,335	0,800
30 - 39	11	98,9091	18,77474		
40 - 49	27	93,4074	20,79434		
50 ve üzeri	9	99,4444	16,31802		
Toplam	50	96,0200	19,60268		

Öğretmenlerin yaşlarına göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(3,46) = 0,335$; $p = 0,800 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır).

Tablo 41. : Öğretmenlerin kıdemlerine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
0 – 5 yıl	4	99,7500	22,67708	0,586	0,674
6 – 10 yıl	6	106,6667	17,70499		
11 – 15 yıl	9	95,8889	9,91772		
16 – 20 yıl	17	93,2941	21,51385		
21 yıl ve üzeri	14	93,7857	22,52239		
Toplam	50	96,0200	19,60268		

Öğretmenlerin kıdemlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır . ($F(4,45) = 0,586$; $p = 0,674 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 42. : Öğretmenlerin gelirlerine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1001 – 1500 TL arası	4	110,2500	7,84750	1,886	0,163
1501 – 2000 TL arası	39	96,2051	18,23556		
2001 – 2500 TL arası	7	86,8571	27,71539		
Toplam	50	96,0200	19,60268		

Öğretmenlerin gelirlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır . ($F(2,47) = 1,886$; $p = 0,163 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 43. : Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
16 - 20	10	87,8000	21,29058	0,689	0,603
21 - 25	23	97,3478	19,39918		
26 – 30	15	97,8667	19,61001		
31 – 35	1	104,0000	-		
35 ve üstü	1	112,0000	-		
Toplam	50	96,0200	19,60268		

Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır . ($F(4,45) = 0,689$; $p = 0,603 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

4.2. Öğrencilere Uygulanan Anket Formunun Değerlendirilmesi

4.2.1. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 44. : Anket formu uygulanan öğrencilerin öğrenim gördüğü okullara göre frekans ve yüzde dağılımı.

Okul adı	f	%
Kılıçarslan Lisesi	24	8,0
Leyla Turgut Lisesi	17	5,6
Dikmen Lisesi	50	16,7
Hürriyet Anadolu Lisesi	45	15,0
Sokullu Lisesi	36	12,0
Ayrancı Lisesi	14	4,7
Çankaya Lisesi	20	6,7
Anıttepe Lisesi	57	19,0
Tınaztepe Lisesi	16	5,3
Mimar Kemal Lisesi	21	7,0
Toplam	300	100,0

Tablo 45. : Öğrencilerin cinsiyet durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.

Cinsiyet	f	%
Bayan	156	52,0
Erkek	144	48,0
Toplam	300	100,0

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyet oranları birbirine yakındır. Baskın bir cinsiyet grubu yoktur.

Tablo 46. : Annenin meslek durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Ev hanımı	168	56,0
Memur	80	26,6
İşçi	14	4,7
Diğer	38	12,7
Toplam	300	100,0

Tablo 46 incelendiğinde öğrencilerin annelerinin yarısından fazlasının ev hanımı oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 47. : Babanın meslek durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Memur	109	36,3
İşçi	39	13,0
Serbest meslek	86	28,7
Çalışmıyor	41	13,7
Diğer	25	8,3
Toplam	300	100,0

Tablo 47 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının herhangi bir işte çalıştığını görmekteyiz. Sadece % 13,7'lik bir kısım çalışmamaktadır.

Tablo 48. : Annenin eğitim düzeyine göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
İlkokul mezunu	52	17,3
İlköğretim mezunu	49	16,3
Lise mezunu	105	35,0
Üniversite mezunu	86	28,7
Lisansüstü	8	2,7
Toplam	300	100,0

Tablo 48 incelendiğinde öğrencilerin annelerinin yarısından fazlası en az lise ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 49. : Babanın eğitim düzeyine göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
İlkokul mezunu	30	10,0
İlköğretim mezunu	28	9,4
Lise mezunu	97	32,3
Üniversite mezunu	132	44,0
Lisansüstü	13	4,3
Toplam	300	100,0

Tablo 49 incelendiğinde öğrencilerin babalarının büyük bir kısmı lise ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 50. : Ailenin ortalama aylık gelir durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
100-500 TL arası	11	3,7
500-1000TL arası	37	12,3
1000-2000 TL arası	103	34,3
2000 TL ve üzeri	149	49,7
Toplam	300	100,0

Tablo 50 incelendiğinde katılımcıların çok büyük bir kısmının 1000 TL ve üzeri gelire sahip olduklarını görüyoruz.

4.2.2. Ders kitabının değerlendirilmesi

Tablo 51. : Öğrencilerin “Ders kitabı sınavlara hazırlanırken,ders çalışırken ve ödev yaparken yararlanacak tek kaynak niteliğindedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	125	41,6
Katılmıyorum	102	34,0
Kararsızım	36	12,0
Katılıyorum	23	7,7
Kesinlikle katılıyorum	14	4,7
Toplam	300	100,0

Tablo 51 incelendiği zaman öğrencilerin % 41.6'sı kesinlikle katılmıyorum, % 34'ü katılmıyorum, % 12'si kararsızım, % 7.7'si katılıyorum, % 4.7 'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapları incelediğimizde, öğrencilerin büyük çoğunluğu sınava hazırlanırken ,ders çalışırken ve ödev yaparken ders kitabının yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bu durum ders kitabının öğrenci açısından yetersiz olduğunu gösterir.

Tablo 52. : Öğrencilerin “Derslerde ders kitabı dışında herhangi bir kaynağa başvurulmasına gerek yoktur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	136	45,4
Katılmıyorum	105	35,0
Kararsızım	27	9,0
Katılıyorum	22	7,3
Kesinlikle katılıyorum	10	3,3
Toplam	300	100,0

Tablo 52 incelendiği zaman öğrencilerin % 45.4'ü kesinlikle katılmıyorum, % 35'i katılmıyorum, % 9'u kararsızım, % 7.3'ü katılıyorum, % 3.3 'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu derslerde ders kitabı dışında başka bir kaynak olması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 53. : Öğrencilerin “Ders kitabının cildi yeterince dayanıklıdır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	69	23,0
Katılmıyorum	87	29,0
Kararsızım	68	22,7
Katılıyorum	61	20,3
Kesinlikle katılıyorum	15	5,0
Toplam	300	100,0

Tablo 53 incelendiği zaman öğrencilerin % 23’ü kesinlikle katılmıyorum, % 29’u katılmıyorum, % 22.7’si kararsızım, % 20.3’ü katılıyorum, % 5’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı ders kitabının cildinin dayanıksız olduğunu düşünmektedir. Bu durum ders kitabının fiziksel yapısının yetersiz olduğunu gösteriri.

Tablo 54. : Öğrencilerin “Ders kitabı kaliteli bir kâğıda basılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	46	15,3
Katılmıyorum	70	23,3
Kararsızım	82	27,3
Katılıyorum	88	29,4
Kesinlikle katılıyorum	14	4,7
Toplam	300	100,0

Tablo 54 incelendiği zaman öğrencilerin % 15.3’ü kesinlikle katılmıyorum, % 23.3’ü katılmıyorum, % 27.3’ü kararsızım, % 29.4’ü katılıyorum, % 4.7’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun ders kitabının kalitesiz kağıda basıldığını düşündükleri görülüyor. Bundan hareketle ders kitabının fiziksel özelliklerinin yetersiz olduğunu anlıyoruz.

Tablo 55. : Öğrencilerin “Ders kitabının büyüklüğü ve ağırlığı bizim taşıma ve kullanımımıza uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	57	19,0
Katılmıyorum	65	21,7
Kararsızım	45	15,0
Katılıyorum	103	34,3
Kesinlikle katılıyorum	30	10,0
Toplam	300	100,0

Tablo 55 incelendiği zaman öğrencilerin % 19’ı kesinlikle katılmıyorum, % 21.7’si katılmıyorum, % 15’i kararsızım, % 34.3’ü katılıyorum, % 10’u kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Tablo incelendiği zaman ders kitabının büyüklüğü ve ağırlığı öğrencilerin taşıma ve kullanmasına uygundur sonucunu çıkarabiliriz.

Tablo 56. : Öğrencilerin “Ders kitabı görünüş açısından (sayfaların düzgünlüğü, baskı hatalarının olup olmaması,ciltleme ve diğer görünüş kusurları gibi) bir kusur taşımamaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	42	14,0
Katılmıyorum	59	19,7
Kararsızım	50	16,6
Katılıyorum	130	43,4
Kesinlikle katılıyorum	19	6,3
Toplam	300	100,0

Tablo 56 incelendiği zaman öğrencilerin % 14’ü kesinlikle katılmıyorum, % 19.7’ si katılmıyorum, % 16.6’sı kararsızım, % 43.4’ü katılıyorum, % 6.3’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin bu madde ile görüşlerini incelediğimizde genel olarak ders kitabının görünüş açısından hatasının olmadığı ,ciltleme ve diğer

görünüş gibi kusurlarının olmadığını söyleyebiliriz. Ders kitabını diğer fiziki yapı soruları ile değerlendirdiğimizde, ders kitabının kaliteli bir kağıda basılmadığını, cildinin sağlam olmadığını anlıyoruz. Ancak ; ders kitabının dış görünüşünün ve ağırlığının bir sorun teşkil etmediğini anlıyoruz.

Tablo 57. : Öğrencilerin “Kitabımızın kapağındaki görsel materyaller ilgi ve merak uyandırıcı niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	48	16,0
Katılmıyorum	89	29,6
Kararsızım	53	17,7
Katılıyorum	86	28,7
Kesinlikle katılıyorum	24	8,0
Toplam	300	100,0

Tablo 57 incelendiği zaman öğrencilerin % 16’sı kesinlikle katılmıyorum, % 29.6’sı katılmıyorum, % 17.7’si kararsızım, % 28.7’si katılıyorum, % 8’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 58. : Öğrencilerin “Ders kitabımızda dikkat çekici, motive edici, canlı renkler yeterince kullanılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	46	15,4
Katılmıyorum	104	34,6
Kararsızım	51	17,0
Katılıyorum	84	28,0
Kesinlikle katılıyorum	15	5,0
Toplam	300	100,0

Tablo 58 incelendiği zaman öğrencilerin % 15.4'ü kesinlikle katılmıyorum, % 34,6'sı katılmıyorum, % 17'si kararsızım, % 28'i katılıyorum, % 5'i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin yarısı ders kitabında dikkat çekici, motive edici, canlı renklerin yeterince kullanılmadığını düşünmektedir.

Tablo 59. : Öğrencilerin “Ders kitabımızdaki ifadeler anlaşılır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	59	19,6
Katılmıyorum	99	33,0
Kararsızım	39	13,0
Katılıyorum	83	27,7
Kesinlikle katılıyorum	20	6,7
Toplam	300	100,0

Tablo 59 incelendiği zaman öğrencilerin % 19.6'sı kesinlikle katılmıyorum, % 33'ü katılmıyorum, % 13'ü kararsızım, % 27.7'si katılıyorum, % 6.7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Buradan çıkan sonuçlara göre öğrenciler ders kitabındaki ifadelerin anlaşılır olamadığını düşünmektedirler.

Tablo 60. : Öğrencilerin “Kitabımızda yer alan konular kişisel olarak çalışıldığında rahatlıkla anlaşılır niteliktedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	72	24,0
Katılmıyorum	82	27,3
Kararsızım	65	21,7
Katılıyorum	68	22,7
Kesinlikle katılıyorum	13	4,3
Toplam	300	100,0

Tablo 60 incelendiği zaman öğrencilerin % 24 'ü kesinlikle katılmıyorum, % 27.3'ü katılmıyorum, % 21.7'si kararsızım, % 22.7'si katılıyorum, % 4.3'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 61. : Öğrencilerin “Ders kitabımızda kavram öğretimine yönelik materyaller (kavram haritaları-kavram karikatürleri) yer almaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	38	12,7
Katılmıyorum	89	29,7
Kararsızım	56	18,6
Katılıyorum	90	30,0
Kesinlikle katılıyorum	27	9,0
Toplam	300	100,0

Tablo 61 incelendiği zaman öğrencilerin % 12.7'si kesinlikle katılmıyorum, % 29.7'si katılmıyorum, % 18.6'sı kararsızım, % 30'u katılıyorum, % 9'u kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 62. : Öğrencilerin “ Ders kitabımızdaki konuların açıklanışı ilgi çekicidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	73	24,3
Katılmıyorum	100	33,3
Kararsızım	60	20,0
Katılıyorum	53	17,7
Kesinlikle katılıyorum	14	4,7
Toplam	300	100,0

Tablo 62 incelendiği zaman öğrencilerin % 24.3'ü kesinlikle katılmıyorum, % 33.3'ü katılmıyorum, % 20'si kararsızım, % 17.7'si katılıyorum, % 4.7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bundan hareketle öğrencilerin yarıdan fazlasının,

konuların açıklanışı ilgi çekicidir görüşüne katılmadıklarını görüyoruz. Ders kitabının öğrencinin dikkatini çekmede yetersiz olduğunu anlıyoruz.

Tablo 63. : Öğrencilerin “Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	80	26,7
Katılmıyorum	101	33,7
Kararsızım	53	17,7
Katılıyorum	46	15,3
Kesinlikle katılıyorum	20	6,6
Toplam	300	100,0

Tablo 63 incelendiği zaman öğrencilerin % 26.7 'si kesinlikle katılmıyorum, % 33.7'si katılmıyorum, % 17.7'si kararsızım, % 15.3'ü katılıyorum, % 6.6'sı kesinlikle katılıyorum. Öğrencilerin yarıdan fazlasının, ders kitabını hem okuma hem de çalışma kitabı olarak görmedikleri söylenebilir. Buradan ders kitabının öğrenci ihtiyacını karşılamada yetersiz olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Tablo 64. : Öğrencilerin “Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterli sayıdadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	51	17,0
Katılmıyorum	84	28,0
Kararsızım	86	28,7
Katılıyorum	66	22,0
Kesinlikle katılıyorum	13	4,3
Toplam	300	100,0

Tablo 64 incelendiği zaman öğrencilerin % 17'si kesinlikle katılmıyorum, % 28'i katılmıyorum, % 28.7'si kararsızım, % 22'si katılıyorum, % 4.3'ü kesinlikle

katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin yarıya yakın bir bölümü ders kitabında yeterli yönlendiriciler olmadığını düşünmektedirler.

Tablo 65. : Öğrencilerin “Konularla ilgili yeni kavramların anlamı ders kitabında açıklanmaktadır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	60	20,0
Katılmıyorum	94	31,4
Kararsızım	50	16,6
Katılıyorum	78	26,0
Kesinlikle katılıyorum	18	6,0
Toplam	300	100,0

Tablo 65 incelendiği zaman öğrencilerin % 20’si kesinlikle katılmıyorum, 5 31.4’ü katılmıyorum, % 16.6’sı kararsızım, % 26’sı katılıyorum, % 6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının yeni kavramların anlamı ders kitabında açıklanmaktadır görüşüne katılmazlar. Öğrenme eksikliklerine neden olmamak için ve yeni kavramların zihinde daha iyi yer tutması için bu eksikliğin giderilmesi şarttır.

Tablo 66. : Öğrencilerin “Kitabımızda konu içinde geçen yabancı kelimelerin Türkçe okunuşları parantez içinde verilmektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	33	11,0
Katılmıyorum	71	23,7
Kararsızım	61	20,3
Katılıyorum	105	35,0
Kesinlikle katılıyorum	30	10,0
Toplam	300	100,0

Tablo 66 incelendiği zaman öğrencilerin % 11'i kesinlikle katılmıyorum, % 23.7'si katılmıyorum, % 20.3'ü kararsızım, % 35'i katılıyorum, % 10'u kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin genel kanısının olumlu olduğunu görüyoruz. Bu durum ders kitabının niteliği açısından olumlu bir gelişmedir.

Tablo 67. : Öğrencilerin “Kitabımızda ünite ya da belli konuların sonunda özetlere yer verilmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	72	24,0
Katılmıyorum	114	38,0
Kararsızım	42	14,0
Katılıyorum	54	18,0
Kesinlikle katılıyorum	18	6,0
Toplam	300	100,0

Tablo 67 incelendiği zaman öğrencilerin % 24'ü kesinlikle katılmıyorum, % 38'i katılmıyorum, % 14'ü kararsızım, % 18'i katılıyorum, % 6'sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin bu konuda görüşlerinin büyük oranda olumsuz olduğunu görüyoruz.

Tablo 68. : Öğrencilerin “Kitabımızdaki hazırlık ve değerlendirme çalışmaları yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	57	19,0
Katılmıyorum	95	31,7
Kararsızım	60	20
Katılıyorum	69	23
Kesinlikle katılıyorum	19	6,3
Toplam	300	100,0

Tablo 68 incelendiği zaman öğrencilerin % 19'u kesinlikle katılmıyorum, % 31.7'si katılmıyorum, % 20'si kararsızım, % 23'ü katılıyorum, % 6.3'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrenciler kitaptaki hazırlık ve değerlendirme çalışmalarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Konuların daha iyi kavranması için ve öğrenme durumlarını tespit etmek amacıyla hazırlık ve değerlendirme çalışmalarını daha fazla olması gerekir.

Tablo 69. : Öğrencilerin “Kitabımızda yer alan sorular (araştırma-inceleme soruları, çoktan seçmeli sorular vb.) çeşitlilik göstermektedir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	55	18,3
Katılmıyorum	88	29,4
Kararsızım	49	16,3
Katılıyorum	90	30
Kesinlikle katılıyorum	18	6,0
Toplam	300	100,0

Tablo 69 incelendiği zaman öğrencilerin % 18.3'ü kesinlikle katılmıyorum, % 29.3'ü katılmıyorum, % 16.3'ü kararsızım, %30'u katılıyorum, % 6'sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrenciler bu konuda genel olarak olumsuz düşünmektedirler.

Tablo 70. : Öğrencilerin “Yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeyine uygundur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	32	10,7
Katılmıyorum	67	22,3
Kararsızım	44	14,6
Katılıyorum	125	41,7
Kesinlikle katılıyorum	32	10,7
Toplam	300	100,0

Tablo 70 incelendiği zaman öğrencilerin % 10.7'si kesinlikle katılmıyorum, % 22.3'ü katılmıyorum, % 14.6'sı kararsızım, % 41.7'si katılıyorum, % 10.7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin çoğu ders kitabının yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeylerine uygun olduğunu düşünmektedirler. Ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olması olumlu bir durumdur.

Tablo 71. : Öğrencilerin “Ders kitabında öğrenmemiz açısından önemli olan “basitten karmaşığa”, “kolaydan zora”, “somuttan soyuta”, “yakından uzağa” gibi ilkelere uyulmuştur.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	74	24,7
Katılmıyorum	103	34,3
Kararsızım	53	17,7
Katılıyorum	51	17,0
Kesinlikle katılıyorum	19	6,3
Toplam	300	100,0

Tablo 71 incelendiği zaman öğrencilerin % 24.7'si kesinlikle katılmıyorum, % 34.3'ü katılmıyorum, % 17.7'si kararsızım, % 17'si katılıyorum, % 6.3'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ders kitabında öğrenmemiz açısından önemli olan “basitten karmaşığa”, “kolaydan zora”, “somuttan soyuta”, “yakından uzağa” gibi ilkelere uyulmuştur. ifadesine katılmadıklarını görüyoruz.

Tablo 72. : Öğrencilerin “Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	60	20
Katılmıyorum	103	34,4
Kararsızım	40	13,3
Katılıyorum	76	25,3
Kesinlikle katılıyorum	21	7,0
Toplam	300	100,0

Tablo 72 incelendiği zaman öğrencilerin % 20'si kesinlikle katılmıyorum, % 34.4'ü katılmıyorum, % 13.3'ü kararsızım, % 25.3'ü katılıyorum, % 7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin önemli bir kısmı ders kitabındaki konuların güncel bilgilerle desteklenmediğini düşünmektedirler. Bu durum tarih öğretiminde önemli bir eksikliklerdir. Kaldı ki lise 12.sınıf tarih ders kitabı yakın tarihi anlatan konuları içermektedir. Bu eksiklik ders kitabının amaçlarına ulaşması için mutlaka giderilmelidir.

Tablo 73. : Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin hepsi konuya uygun tasarlanmıştır.”

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	59	19,7
Katılmıyorum	97	32,3
Kararsızım	33	11
Katılıyorum	91	30,3
Kesinlikle katılıyorum	20	6,7
Toplam	300	100,0

Tablo 73 incelendiği zaman öğrencilerin % 19.7'si kesinlikle katılmıyorum, % 32.3'ü katılmıyorum, % 11'i kararsızım, % 30.3'ü katılıyorum, % 6.7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ankete katılan öğrencilerin yarıdan fazlası ders kitabındaki görsel materyallerin konularla bağdaşmadığını düşünmektedir.

Tablo 74. : Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin açıklaması altında yazılmıştır.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	f	%
Kesinlikle katılmıyorum	37	12,3
Katılmıyorum	68	22,7
Kararsızım	42	14,0
Katılıyorum	123	41,0
Kesinlikle katılıyorum	30	10,0
Toplam	300	100,0

Tablo 74 incelediği zaman öğrencilerin % 12.3’ü kesinlikle katılmıyorum, % 22.7’si katılmıyorum, % 14’ü kararsızım, % 41’i katılıyorum, % 10’u kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Öğrenciler ders kitabındaki görsellerin açıklamasıyla birlikte verildiğini söylemektedirler.

Tablo 75. : Öğrencilerin “Ders kitabındaki görsel materyallerin konuları daha iyi anlamamızı sağlar.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	F	%
Kesinlikle katılmıyorum	39	13,0
Katılmıyorum	68	22,7
Kararsızım	47	15,7
Katılıyorum	117	39,0
Kesinlikle katılıyorum	29	9,6
Toplam	300	100,0

Tablo 75 incelendiği zaman öğrencilerin % 13’ü kesinlikle katılmıyorum, % 22.7’ katılmıyorum, % 15.7’si kararsızım, % 39’u katılıyorum, % 9.6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin önemli bir kısmı görsel materyallerin konuların öğrenilmesinde faydalı olacağını düşünmektedirler.

Tablo 76. : Öğrencilerin “Şu an kullandığımız ders kitabı, dersin öğrenimi açısından yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevaplara göre frekans ve yüzde dağılımı.

	F	%
Kesinlikle katılmıyorum	88	29,3
Katılmıyorum	97	32,4
Kararsızım	46	15,3
Katılıyorum	50	16,7
Kesinlikle katılıyorum	19	6,3
Toplam	300	100,0

Tablo 76 incelendiği zaman katılımcıların % 29.3’ü kesinlikle katılmıyorum, % 32.4’ü katılmıyorum, % 15.3’ü kararsızım, % 16.7’i katılıyorum, % 6.3’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders kitabının, dersin öğrenimi açısından yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ders kitabının en önemli amacı dersin öğrenimini kolaylaştırmaktır. Ders kitabı öğrencinin derse hazırlıklı gelmesini sağlar ve bireysel öğrenmeyi kolaylaştır. Bu özellikleri barındırmayan bir ders kitabının amaçlarına ulaşması mümkün değildir.

4.2.3. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Bilgiler

Tablo 77 : Öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel bilgiler.

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	p
Bayan	156	73,0577	18,66763	298	-0,662	0,508
Erkek	144	74,4028	16,31607			

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($t_{(298)} = -0,662$; $p = 0,508 > 0,05$). (İlişkisiz iki örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla Independent Samples T-Test (İlişkisiz Örneklem T-Testi) kullanılmıştır.)

Tablo 78. : Öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Ev hanımı	168	73,8333	17,30102	0,540	0,655
Memur	80	72,0375	16,95522		
İşçi	14	74,4286	18,07129		
Diğer	38	76,3684	19,98164		
Toplam	300	73,7033	17,56199		

Öğrencilerin, anne mesleğine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(3,296) = 0,540$; $p = 0,655 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 79. : Öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Memur	109	75,5505	17,69520	0,910	0,458
İşçi	39	74,8462	16,62677		
Serbest meslek	86	72,2791	16,49574		
Çalışmıyor	41	73,4878	19,50144		
Diğer	25	69,1200	18,74238		
Toplam	300	73,7033	17,56199		

Öğrencilerin, baba mesleklerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(4,295) = 0,910$; $p = 0,458 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 80. : Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
İlkokul mezunu	52	75,0577	16,04212	0,650	0,627
İlköğretim mezunu	49	70,7347	20,46315		
Lise mezunu	105	74,9810	18,05333		
Üniversite mezunu	86	73,3372	16,45358		
Lisansüstü	8	70,2500	13,53039		
Toplam	300	73,7033	17,56199		

Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(4,295) = 0,650$; $p = 0,627 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 81. : Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
İlkokul mezunu	30	76,5333	16,52946	1,613	0,171
İlköğretim mezunu	28	71,7857	17,59915		
Lise mezunu	97	70,6804	18,52169		
Üniversite mezunu	132	75,9394	17,11691		
Lisansüstü	13	71,1538	14,84277		
Toplam	300	73,7033	17,56199		

Baba eğitime göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(4,295) = 1,613$; $p = 0,171 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.)

Tablo 82. : Öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre istatistiksel bilgiler.

	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
100 – 500 TL arası	11	70,5455	16,57929	0,266	0,850
500 – 1000 TL arası	37	75,0541	16,80930		
1000 – 2000 TL arası	103	73,0097	18,53111		
2000 TL ve üzeri	149	74,0805	17,24682		
Toplam	300	73,7033	17,56199		

Öğrencilerin aile gelirlerine göre ölçeğe ait görüşlerin farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F(3,296) = 0,266$; $p = 0,850 > 0,05$) (İlişkisiz üç ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla One-Way ANOVA (İlişkisiz Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi) kullanılmıştır.

V.BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde, araştırmanın bundan önceki bölümlerinde elde edilen bulgu ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiş ve sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur. İncelemesi yapılan 12. Sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının öğretmen ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi, alan açısından ilk çalışma olması nedeniyle önemli sonuçlara ulaşmamızı sağlamıştır. Bu çalışma 12. Sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının eğitim-öğretim açısından mevcut yerinin daha iyi anlaşılmasına imkan sağlayacaktır.

5.1.1. Öğretmen Anketinden Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma kapsamında Ankara ili Çankaya ilçesinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan 50 tarih öğretmenine ulaşılmış ve öğretmenlere anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini incelediğimizde; Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi kitabının olumlu yanlarının yanı sıra bazı eksikliklerinin de bulunduğu ilişkin sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Öğretmenler, ders kitabında yer alan bilgilerin öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olduğunu düşünmektedirler. Benzer bir soruda öğrenci görüşlerine baktığımızda, öğrencilerin öğretmenlerle aynı fikirde olmadığını anlıyoruz. Öğretmenler ders kitabında görsel materyallerin metinlere uygun seçildiğini, kitabın bütünündeki çizimler, fotoğraflar haritalar, resimler gibi görsel materyallerin metinle uyumlu olarak ilişkilendirildiğini belirtmişlerdir. Yine bu çerçevede öğrenci görüşlerine baktığımızda öğrenci görüşlerinin olumsuz olduğunu görmekteyiz. Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabında görsel materyallerin ilgi ve merak uyandırıcı nitelikte olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenler ders kitabının milli bir bilinç çerçevesinde hazırlandığını söylerken kitapta ideolojik bir yaklaşımın olmadığını ve ideolojik yorumlarında

bilimsel bulgularla desteklenmediğini belirtmişlerdir. Bu durum olumsuzdur çünkü; ders kitabı öğretmen ve öğrenci açısından en temel kaynaklardan biridir, bu açıdan kitaptaki yorumların bilimsel verilerle desteklenmesi önemlidir.

Öğretmenler, ders kitabında küresel bilincin ön planda olduğunu ve kitapta siyasi, diplomatik, ekonomik, sosyal ve kültürel tarihin dağılımı dengelidir biçiminde görüş bildirmişlerdir. Konu itibarıyla öğretmenlerin bu maddelere olumlu görüş bildirmeleri olumludur. Çünkü; Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabı, Türk ve Dünya tarihi dengelerini gözetmesi gereken bir kitaptır.

Öğretmenler ders kitabından yararlanmak için öğrencilerin edinmesi gereken ön bilgilere sahip olduğu görüşündedir. Ders kitabının hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görmediğini söyleyen öğretmenler, ders kitabındaki ödevlerin, alıştırmaların ve diğer değerlendirme çalışmalarının da yetersiz olduğunu düşünmektedir. Nitelikli bir ders kitabında ünite sonlarında değerlendirme çalışmalarının yeterli düzeyde olması öğrenciye geri bildirim açısından şarttır. Öğretmenler bu konuda ders kitabını yetersiz görmektedir. Ayrıca ders kitabı her bölümün başındaki konularla ilgili yönlendiriciler bakımında da yetersizdir. Araştırmaya katılan öğretmenler, Çağdaş Türk ve dünya tarihi ders kitabının bütününde çizimlerin, fotoğrafların, haritaların ve resimlerin metinle ilişkilendirildiğini belirtmişleridir. Bu sevindirici bir gelişmedir çünkü ders kitaplarında metinlerin görsellerle uyumlu olması ders kitaplarının anlaşılır olması için önemli bir unsurdur.

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabı öğrenciye karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırma konusunda tatmin edici değildir. Bu konuda öğretmenlerin yarıdan fazlası ders kitabının eksik kaldığını olarak belirtmişlerdir. Ders kitabının önemli eksikliklerinden biri de; ders kitabı her yönüyle öğrencide merak uyandırıcı nitelikte olmamasıdır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu şekilde düşünmesi, ders kitabındaki olumsuzluğu göstermektedir.

Öğretmenler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeyine uygun olduğunu söylemektedirler. Öğretmenler, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabında bilimsel terimlerin gerekli ölçüde

kullanıldığını ve tasarım kalitesinin kitabın tamamında tutarlı olduğu belirtmişlerdir. Öğretmenler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının gerekliliklerini yerine getirmede tek başına yeterli olmadığını ve yardımcı kaynak ve materyallere ihtiyaç duyulduğunu söylemektedir. Kitap öğrenci düzeyine uygun, inceleme ve gözlem konusunda da istenilen düzeyde değildir. Ayrıca Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının tarih dersini sevdirecek nitelikte olmaması da oldukça olumsuz bir değerlendirmedir. Öğretmenlerin “talim terbiye kurulunda yer alsam şu an okuttuğum kitaba onay verirdim” sorusunda olumsuz ve kararsız cevapların ağırlıklı olması ders kitabının niteliğinin düşük olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitabında olan bazı olumsuzlulara rağmen, ders kitabının tarih dersinin amaçlarına hizmet ettiğini söylemektedirler. Ders kitabının imla kurallarına uygun olarak yazılmış olması ve konuların güncel bilgilerle desteklenmesi kitabın amaçlarına ulaşması bakımından olumludur. Araştırmamıza katılan tarih öğretmenleri ders kitabındaki kalitenin öğrenci başarısına olumlu etki edeceğini düşünmektedir. Kaliteli ve nitelikli bir ders kitabı öğrencinin derse olan ilgisi artırarak başarı oranına da katkı sağlayacaktır.

5.1.2. Öğrenci Anketinden Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma kapsamında Ankara ili Çankaya ilçesinde ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 300 lise 12. sınıf öğrencisine ulaşılmış ve anket uygulanmıştır. Öğrencilerin anket sonuçlarını incelediğimizde “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı ile ilgili çok fazla eksik nokta göze çarpmaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu sınava hazırlanırken, ders çalışırken ve ödev yaparken ders kitabının tek kaynak olarak kendilerine yetmediğini, yardımcı kaynaklara ihtiyaç duyulduğunu söylemektedirler. Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının cildinin yeterince dayanıklı olmadığını ve ders kitabının kaliteli bir kağıda basılmadığını belirtmişlerdir.

Öğrenciler, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabındaki fiziki olumsuzluklara rağmen kitabın büyüklüğünün ve taşıma ağırlığının kendilerine

uygun olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler ders kitabında baskı hatası, sayfa hatası gibi olumsuzlukların olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmamıza katılan öğrencilere göre “Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı, görsel materyaller açısından eksiklikler taşımaktadır. Kitaptaki görsellikler ilgi ve merak uyandırıcı nitelikte değildir. Kitapta kavram haritaları, kavram karikatürleri bulunmamaktadır.

Öğrenciler, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabındaki ifadelerin öğrencinin rahat bir şekilde anlayacağı şekilde olmadığını ve kitaptaki konulara kişisel olarak çalıştıklarında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu duruma göre öğrencilerin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabından yeterince faydalanamadığı çıkartabiliriz. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabında görsel materyallerin altında açıklamanın olması öğrenci açısından olumlu bulunan değerlendirmelerdir. Ayrıca öğrencilerin “ders kitabındaki materyallerin olmasının konuları daha iyi anlamamızı sağlar” ifadesine katıldıklarını görüyoruz. Buradan hareketle ders kitabındaki materyallerde olan eksiklikle giderildiği zaman öğrenciler konuları daha iyi anlayacaktır ve ders başarıları artacaktır. Öğrencilerin büyük bir kısmı ders kitabındaki konuların açıklanışını ilgi çekici bulmazlar. Buradan hareketle öğrencini ilgisi çekmeyen ders kitabı, ders başarısını da olumsuz etkiler diyebiliriz.

Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabında, her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiricilerin yeterli sayıda olmadığını ve ders kitabının yeni kavramları açıklamada yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabında ünite ya da belli konuların sonunda özetlere yer verilmemiştir. Bu soruya olumlu cevap veren öğrencilerin olması, bazı öğrencilerin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabını yeterince incelemediklerini gösterir.

Öğrenci görüşlerine göre bir diğer olumsuz durum da ders kitabındaki hazırlık ve değerlendirme çalışmalarının yeterli düzeyde olmadığıdır. Ayrıca kitaptaki soruların çeşitlilik göstermemesi öğrencilerin şikayet ettiği başka bir durumdur. Ders kitabında öğrenmemiz açısından önemli olan “ basitten karmaşığa” , “kolaydan zora”, “ somuttan soyuta”, “ yakından uzağa” gibi ilkelere

uyulmuştur, ifadesine öğrencilerin büyük çoğunluğu katılmamaktadır. Ayrıca Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabındaki konuların güncel bilgilerle desteklenmediği de başka bir olumsuz görüştür. Son olarak araştırmamıza katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabının dersin öğrenimi açısından yeterli olmadığını düşünmektedirler.

5.2. Öneriler

Araştırmamızın sonuçlarına göre öğretmen ve öğrenci görüşlerini dikkate alarak birtakım önerilerde bulunulmuştur.

- Ders kitapları hazırlanırken uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin görüşlerine önem verilmelidir.
- Öğretmenlere yeni ders kitapları ile ilgili gerekli olan bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Tarih der kitaplarında kullanılan dil öğrenci düzeyine ve yazım kurallarına uygun olmalıdır.
- Tarih ders kitaplarında bulunan harita, resim gibi görsel öğeler öğrenci düzeyine uygun, ilgi çekici ve konu ile uyumlu olmalıdır.
- Kitabın görünüşü, öğrencide öğrenme istek ve heyecanı uyandıracak nitelikte olmalıdır.
- Ders kitabı öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve sürükleyici olmalıdır.
- Ders kitabı taşıma, muhafaza etme gibi ayrıntılara dikkat edilerek hazırlanmalıdır.
- Tarih ders kitapları, her yönüyle milli eğitimin ve tarih dersinin genel amaçlarına hizmet edecek şekilde hazırlanmalıdır.
- Ders kitapları hazırlandıktan sonra uygulama aşamasında öğretmenlerden görüş alınarak güncellemeler yapılmalıdır.
- Tarih ders kitapları seçilirken mutlaka alanındaki uzmanlardan görüş alınmalıdır.

KAYNAKÇA

ATA, B. (2002). Bahaeddin Yediyıldız ile Tarih Araştırmaları ve Öğretimi Konusunda Söyleşi, **Türk Yurdu Dergisi**, Ankara.

CEMALOĞLU, N. (2003). Öğretimde Ders Kitaplarının Yeri ve Önemi, **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Tarih 9-12** (Ed. Necdet Hayta) 1. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.

CEYHAN, E. YİĞİT, B. (2004). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Anı Yayıncılık, Ankara.

CEYLAN, G. (2006). **Ortaöğretim 10. Sınıf Tarih Ders Kitaplarının Hakkında Öğretmen Görüşleri**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

COLLINGWOOD, R. G.(1990). **Tarih Tasarımı**, (Çev. Kurtuluş Dinçer), İstanbul.

ÇAPA, M. (2002). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Tarih Öğretimi, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi** (S.29-30), Ankara.

ÇEBİ, A. (2008). Ders Kitaplarında Dil ve Anlatım, **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi** (Ed: Ö.Demirel- K.Kıroğlu), Pegem A Yayınları, Ankara.

ÇETİN, A. (2008). **6.Sınıf Yeni sosyal Bilgiler Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenip Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

DEMİR, Ö. ve ACAR, M. (1997). **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Vadi Yayınları, İstanbul.

DEMİRCİOĞLU, İ. (2010). **Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar**, Anı Yayıncılık, Ankara.

_____, İ. (2010). Tarih Öğretiminin Amaçları , **Tarih Nasıl Öğretilir**, (ed. Mustafa Safran), Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.

DEMİRCİOĞLU, E. (2011). **Tarih Öğretmenlerinin Dokuzuncu Sınıf Tarih Ders Kitabındaki Görseller Hakkındaki Görüşleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

DEMİREL, Ö. (2003). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, (5.baskı), Pegem A Yayıncılık, Ankara.

_____, Ö. KIROĞLU, K.. (2005). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Pegem A Yayıncılık.

DEMİREL, M. (2009). Tarih Biliminin Gelişimi, **Tarih Öğretim Yöntemleri**, (ed. M.Demirel- İ. Turan), Nobel Yayınları, Ankara.

DİLEK,D. (2007) . **Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi**, Nobel Yayıncılık, Ankara.

EVİN, İ. ve Kafadar, O. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının ve Ders Kitaplarının Ulusal Ve Evrensel Değerler Yönünden İçerik Çözümlemesi, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt 2, Sayı 3, Ankara.

GÖKTEPE, O. (2009). **Okullarda Ve Dershanelerdeki Tarih Öğretiminin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması** , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Ankara.

GÖVEN, N. (2010). **Yeni Ortaöğretim Programına Göre Hazırlanmış 9.Sınıf Tarih Ders Kitabının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Ankara.

GÜNEŞ, F. (2002). **Ders Kitaplarının İncelenmesi**, Ocak Yayınları, Ankara.

HAYTA, N. KARABAĞ, G. (2003). Değerlendirme Soruları Açısından Tarih Ders Kitapları, **Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Tarih 9-12**, Nobel Yayıncılık, Ankara.

İSLAMOĞLU, A. (2003). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.

KAPTAN, A. (2008). Ders Kitaplarında Fiziki Yapı, **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, (Ed. Ö. Demirel- K. Kiroğlu) Pegem A Yayınları, Ankara.

KAPTAN, F. (1998). **Fen Bilgisi Öğretimi**, Anı Yayıncılık, Ankara.

KARASAR, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

KAYA, R. (2009). Tarih Öğretiminin Amaçları, **Tarih Öğretim Yöntemleri**, (ed. M. Demirel - İ.Turan), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

KESER, H. K., İlköğretim 4. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2004, Cilt:2, Sayı:3, Ankara.

KIRPIK, G. ve ORUÇ, Ş. (2006), **Tedrisat Mecmuasından Uygulama Okulunda Yapılmış Ders Örnekleri**, Gazi Kitapevi, Ankara.

KILIÇ , A. ve SEVEN, S. (2002). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Anı Yayıncılık, Ankara.

KILIÇ, D. (2008). **Ders Kitabının Öğretimdeki Yeri**, **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi** (Ed. Ö.Demirel- K.Kiroğlu), Pegem A Yayınları, Ankara.

KORKMAZ, M. (2006). **Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Ders Kitaplarının Niteliği Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , İstanbul.

KÜÇÜKAHMET, L. (2003). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

_____, L. (1994). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, 5. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.

MEREY, Z. (2010). Dünyada ve Türkiye’de Tarihi Eğitiminin Tarihsel Gelişimi, **Tarih Nasıl Öğretilir?** (Ed. Mustafa Safran), Yeni İnsan Yayınevi, Ankara.

METİN, E. (2007), **Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Derslerinde Ermeni Meselesinin Öğretimi (Mevcut Ders kitapları, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri ve Çağdaş Yayınlar Işığında Yeni Bir Ünite Tasarımı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

MEB (2008). **Ortaöğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı**, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.

MEB (2009). Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmenliği, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22297_0.html 10 Eylül 2011’de alınmıştır.

OĞUZKAN, F. (1993). **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Emel Matbaacılık, Ankara.

OĞUZOĞLU, D. (2003). Görsel Tasarım Açısından Tarih Ders Kitapları, **Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**, Nobel Yayıncılık, Ankara.

OKAN, K. (1983). **Eğitim Teknolojisi - Yöntemler- Teknikler ve Uygulama**, Okan Yayınları, Ankara.

ORAL, B. (2008). **Ders Kitaplarının Öğretim Programlarına Uygunluğu** , Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi, (Ed. Ö.Demirel- K.Kıroğlu), Pegem A Yayınları, Ankara.

ORUÇ, Ş. KIRPIK, G. (2006). Satı Bey ve Tarih Öğretimi, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.9, S.1-2, Ankara.

ÖZBARAN, S. (1998). Tarih Ders Kitapları; Niçin Kimler Tarafından, Nasıl ?, **Toplumsal Tarih**, İstanbul.

ÖZÇELİK, İ. (2010). **Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler**, Gündüz Yayıncılık, Ankara.

ÖZKAN, G. (2011). **2008-2009 Öğretim Yılında Yürürlüğe Giren Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

PAYKOÇ , F. (1991). **Tarih Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

POLAT, Ş. (2009). **Tarih Eğitimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansımaları ve Milli Kimliğin Oluşmasında Rolü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi ,Çanakkale.

SAFRAN, M. (2006). **Tarih Eğitimi, Makale ve Bildiriler**, Gazi Kitabevi, Ankara.

_____, M. (1996). **Tarih Programları Nasıl Düzenlenmelidir?** G.Ü.G.E.F.Dergisi Sayı:4, Ankara.

_____, M. (2010). Türkiye’de Tarih Eğitimi ve Öğretimi, **Tarih Nasıl Öğretilir** (Ed. Mustafa Safran), Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.

_____, M.(2000). Osmanlıda Tarih Öğretimi ve Osmanlı İmajı, **Tarih Eğitimi ve Öğretimi**, Buca Eğitim Fakültesi Yayınları.

_____, M. (2009). Türkiye’de Tarih Öğretimi ve Meseleleri, **Tarih Öğretim Yöntemleri** (Ed. M. Demirel-İ.Turan), Nobel Yayınları, Ankara.

SENEMOĞLU, N. (2001). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya)**, Gazi Kitapevi, Ankara.

ŞAHİN, Y. , T ve S. Yıldırım, (1999). **Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme**, Anı Yayıncılık, Ankara.

Türk Dil Kurumu (1998). **Türkçe Sözlük**, TDK, Ankara.

TERTEMİZ, N ve Ercan, L. (2001). Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi, **Konu Alanı Ders kitabı İnceleme Kılavuzu** (Ed. L.Küçükahmet). Nobel Yayınları, Ankara.

TOSUNOĞLU, M. , ARSLAN, M. ve KARAKUŞ, İ. (2001). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Anıtepe Yayıncılık, Ankara.

TOYNBEE, A. (1962). **Tarihin Faydası ve Değeri**. (Çev. Ö. Bağkan). Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul.

TUNCAY, M. (1997). **İlk ve Orta Öğretimde Tarih** , Türkiye’de Tarih Eğitimi, Felsefe Kurumu Seminerleri, Ankara.

UÇAROL , R. (2000). **Siyasi Tarih**, Filiz Kitapevi, İstanbul.

ULUĞ, F. (1996). **Okulda Başarı**, Remzi Kitapevi, İstanbul.

VARIŞ, F. (1981). **Eğitim Bilimine Giriş**, A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

YAŞAR, Ş. (2005). **Sosyal Bilgiler Programı Ve Öğretimi**, Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

EKLER

- 1. Öğretmen Anket Formu**
- 2. Öğrenci Anket Formu**
- 3. Anket Formu İzin Belgesi**

EK-1**Sayın öğretmenim,**

Bu araştırma, ortaöğretim 12.sınıf öğrencilerinin “12.sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı ile ilgili görüşlerinizi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Ankete adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması vereceğiniz yanıtların içtenliğiyle ilgilidir.

Her maddeye ait görüşünüzü en iyi yansıtacak seçeneği yanındaki parantez içerisine “X” işareti koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Elde edilen bilgiler gizli tutulacak ve bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

İlginiz ve yardımlarınız için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar dilerim.

Saygı ve sevgilerimle.

Emre Erseven
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Görev yaptığınız okul.....

2.Cinsiyetiniz: Bayan () Erkek ()

3.Yaşınız: 20-29 () 30-39 () 40-49 () 50 ve üzeri ()

4.Öğretmenlik kıdeminiz:

0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 ve üzeri ()

5.Tarih öğretmenliği mezununuzsunuz.?

evet () hayır ()

6.Aylık geliriniz nedir?(belirtiniz)

7.Haftalık çalışma saatiniz(belirtiniz)

8.Kaç yıldır aynı okulda görev yapıyorsunuz.?(belirtiniz)

	ÖĞRETMEN ANKETİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Ders kitabında yer alan bilgiler öğrencinin ilgisini çekecek şekildedir.					
2	Ders kitabı milli bilinç çerçevesinde hazırlanmıştır.					
3	Görsel materyaller metinlere uygun seçilmiştir.					
4	Ders kitabında hissedilen ideolojik bir yaklaşım vardır.					

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
5	Ders kitabında küresel bilinç ön plandadır.					
6	Kitapta siyasi, diplomatik, ekonomik, sosyal ve kültürel tarihin dağılımı dengelidir.					
7	Bu ders kitabından yararlanabilmek için öğrencilerin edinmesi gereken ön bilgiler yeterlidir.					
8	Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.					
9	Ders kitabındaki ödevler, alıştırmalar, sorular ve diğer değerlendirme çalışmaları yeterlidir.					
10	Kitabın bütününde çizimler, fotoğraflar, haritalar, resimler, şemalar vb. metinle ilişkilendirilmiştir.					
11	Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterlidir.					
12	Ders kitabında öğrenciye karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırılmaktadır.					
13	Tarihsel olaylar ve gelişmeler kitapta tek nedene indirgenmektedir.					
14	İdeolojik yorumlar bulgularla desteklenmiştir. (siyasal, kültürel, dinsel)					
15	Öğrenci bir disiplin olarak tarih üzerinde düşündürülmektedir.					
16	Ders kitabı her yönüyle öğrencide merak uyandırır niteliktedir.					
17	Yazım ve dil yaş ve yetenek düzeyine uygundur.					
18	Yazım ve dilde bilimsel terimler gerekli ölçüde kullanılmıştır.					
19	Ders kitabı sınıfta yöntem, teknik ve etkinlikleri uygulamada yönlendiricidir.					
20	Tarih ders programının gerekliliklerini yerine getirmek için yardımcı kaynak ve materyallere ihtiyaç duyulmaktadır.					
21	Tasarım kalitesi kitabın bütününde tutarlıdır. (sayfa düzeni, renkler, baskı kalitesi)					
22	Ders kitabında öğrencilerin düzeylerine uygun araştırma, inceleme ve gözlemlere yer verilmiştir.					
23	Ders kitabı Tarih dersinin amaçlarına hizmet etmektedir.					
24	Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.					
25	Ders kitabı imlâ kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.					
26	Talim Terbiye Kurulunda yer alsam şu an okuttuğum kitaba onay verirdim.					
27	Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara Tarih dersini sevdirecek niteliktedir.					
28	Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder niteliktedir.					

EK-2**Sevgili öğrenciler,**

Bu araştırma, ortaöğretim 12.sınıf öğrencilerinin “12.sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi” ders kitabı ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Ankete adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması vereceğiniz yanıtların içtenliğiyle ilgilidir.

Her maddeye ait görüşünüzü en iyi yansıtacak seçeneği yanındaki parantez içerisine “X” işareti koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Elde edilen bilgiler gizli tutulacak ve bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

İlginiz ve yardımlarınız için teşekkür eder, öğrenim hayatınızda başarılar dilerim.

Saygı ve sevgilerimle.

Emre Erseven
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Okulunuzun adı ve bulunduğu ilçe:

2.Cinsiyetiniz: Bayan () Erkek ()

3.Annenizin mesleği nedir?

Ev hanımı () Memur () İşçi () Diğer (.....)

4. Babanızın mesleği nedir?

Memur () İşçi () Serbest Meslek () Çalışmıyor () Diğer(.....)

5.Annenizin eğitim düzeyi nedir?

İlkokul mezunu () İlköğretim mezunu () Lise mezunu () Üniversite Mezunu ()
Lisansüstü ()

6. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

İlkokul mezunu () İlköğretim mezunu () Lise mezunu () Üniversite Mezunu ()
Lisansüstü ()

7.Ailenizin ortalama aylık geliri:

100-500 TL arası () 500-1000TL arası () 1000-2000 TL arası () 2000 TL ve üzeri ()

	ANKET FORMU	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Ders kitabı sınavlara hazırlanırken,ders çalışırken ve ödev yaparken yararlanacak tek kaynak niteliğindedir.					
2	Derslerde ders kitabı dışında herhangi bir kaynağa başvurulmasına gerek yoktur.					
3	Ders kitabının cildi yeterince dayanıklıdır.					
4	Ders kitabı kaliteli bir kâğıda basılmıştır.					
5	Ders kitabının büyüklüğü ve ağırlığı bizim taşıma ve kullanımımıza uygundur.					
6	Ders kitabı görünüş açısından (sayfaların düzgünlüğü, baskı hatalarının olup olmaması,ciltleme ve diğer görünüş kusurları gibi) bir kusur taşımamaktadır.					

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
7	Kitabımızın kapağındaki görsel materyaller ilgi ve merak uyandırıcı niteliktedir					
8	Ders kitabımızda dikkat çekici, motive edici, canlı renkler yeterince kullanılmıştır.					
9	Ders kitabımızdaki ifadeler anlaşılır niteliktedir.					
10	Kitabımızda yer alan konular kişisel olarak çalışıldığında rahatlıkla anlaşılır niteliktedir.					
11	Ders kitabımızda kavram öğretimine yönelik materyaller (kavram haritaları-kavram karikatürleri) yer almaktadır.					
12	Ders kitabımızdaki konuların açıklanışı ilgi çekicidir.					
13	Ders kitabı hem okuma hem de çalışma kitabı işlevini görebilmektedir.					
14	Her bölümün başında konuyla ilgili yönlendiriciler yeterli sayıdadır.					
15	Konularla ilgili yeni kavramların anlamı ders kitabında açıklanmaktadır.					
16	Kitabımızda konu içinde geçen yabancı kelimelerin Türkçe okunuşları parantez içinde verilmektedir.					
17	Kitabımızda ünite ya da belli konuların sonunda özetlere yer verilmiştir.					
18	Kitabımızdaki hazırlık ve değerlendirme çalışmaları yeterlidir.					
19	Kitabımızda yer alan sorular (araştırma-inceleme soruları, çoktan seçmeli sorular vb.) çeşitlilik göstermektedir.					
20	Yazım ve dil, yaş ve yetenek düzeyine uygundur.					
21	Ders kitabında öğrenmemiz açısından önemli olan “basitten karmaşığa”, “kolaydan zora”, “somuttan soyuta”, “yakından uzağa” gibi ilkelere uyulmuştur.					
22	Ders kitabında verilen konular güncel bilgilerle desteklenmiştir.					
23	Ders kitabındaki görsel materyallerin hepsi konuya uygun tasarlanmıştır.					
24	Ders kitabındaki görsel materyallerin açıklaması altında yazılmıştır.					
25	Ders kitabındaki görsel materyallerin konuları daha iyi anlamamızı sağlar.					
26	Şu an kullandığımız ders kitabı, dersin öğrenimi açısından yeterlidir.					

EK-3

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : İstatistik Bölümü
SAYI : B.08.4.MEM.0.06.22.00-60599/ 29124
KONU : Araştırma İzni
Emre ERSEVEN

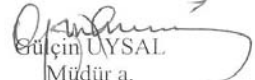
08/04/2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

- İlgi : a) MEB Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine
Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 29/03/2011 tarih ve 2710 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Emre ERSEVEN' in "Lise 12. sınıf çağdaş Türk ve dünya tarihi ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşleri ışığında değerlendirilmesi" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (4 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz İstatistik Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Gülçin UYSAL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Anket (4 sayfa)

İl Milli Eğitim Müdürlüğü-Beşevler
İstatistik Bölümü
Bilgi için: Nermin ÇELENK

Tel : 223 75 22
Fax: 223 75 22
istatistik06@meb.gov.tr